

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Kehitysyhteistyötä matkailun avulla

Case: Nalare-naisryhmä Keniassa

Karlsson, Katri & Ruhanen, Jenni

2013 Kerava

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Kerava

Kehitysyhteistyötä matkailun avulla
Case: Nalare-naisryhmä Keniassa

Karlsson Katri & Ruhanen Jenni
Matkailun Koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Lokakuu, 2013

Karlsson Katri & Ruhanen Jenni

Kehitysyhteistyötä matkailun avulla. Case: Nalare-naisryhmä Keniassa

Vuosi 2013 Sivumäärä 52

Tämä opinnäytetyö pyrkii antamaan eettisesti ja ekologisesti kestävän kehityksen mukaisia kehittämisideoita Nalare-naisryhmän perustamalle ja ylläpitämälle matkailukylälle Pohjois-Keniassa Nalare-Satiman alueella. Pohjana matkailukylän kehittämiseksi on halu tehdä Nalare-naisryhmää konkreettisesti avustavaa kehitysyhteistyötä matkailun ideoinnin ja toteutuksen avulla. Tässä kehitysyhteistyössä punaisena lankana on naisten omien toiveiden, ympäristön ja kulttuurin säilymisen huomioon ottaminen. Kehitysyhteistyössä matkailun avulla ulkopuolinen osapuoli voi auttaa Nalare-naisryhmää näkemään potentiaalisia kehityssuuntia matkailutuotteelle, auttaa valitsemaan sopivan kohderyhmän, jolla on kiinnostusta tuotteeseen ja auttaa tuotteen lopullisessa hiomisessa ja markkinoinnissa.

Teoriapohjana opinnäytetyössä käytettiin kehityksen käsitettä, kehitysyhteistyötä, matkailun kestävä kehitys, naisryhmiä ja -järjestöjä, sekä valittua tutkimusmenetelmää käsittelevään kirjallisuutta, internet-lähteitä ja tieteellisiä artikkeleita. Työssä esitellään Samburuheimon kulttuuria ja elämää, sillä nämä muodostavat oman osansa matkailutuotteen veto-voimasta. Tutkimuksen tärkeimpiä yksittäisiä havaintoja ovat osallistavan kehitysyhteistyön positiiviset vaikutukset ja naisten voimauttaminen matkailutuotteen kehittämisen kautta. Näillä molemmilla ilmiöillä on kauaskantoiset vaikutukset naisten perheisiin ja lopulta koko yhteisöön. Tässä opinnäytetyössä mietitään myös Samburuiden perinteiseen kulttuuriin kuuluvien negatiivisten tapojen merkitystä matkailuun alueella ja miten Samburuiden tietoisuutta tapojen haitallisuudesta olisi mahdollista lisätä. Varsinaista vaikutusta matkailuun esimerkiksi tyttöjen ympärileikkauksella ei tietenkään ole, mutta mietimme miksi matkailijoiden on tärkeää tiedostaa nämä tavat matkatessaan alueelle.

Lopputuloksena esitellään kehitysehdotuksia ja mahdollisuuksia jatkotutkimuksille. Kaikkein tärkein askel tästä eteenpäin on naisten omien mielipiteiden ja toiveiden tutkiminen mahdollisimman tarkkaan ja puolueettoman taitavan tulkin avustuksella. Koeryhmän avulla on selvitetty mitä mieltä länsimaalainen matkailija on tämäntyyllisestä matkailukylästä ja minkälaiselle kohderyhmälle kylän toimintaa on järkevää suunnata. On luonnollista selvittää kylän toimintaa ylläpitävien naisten odotukset ja voimavarat toiminnalle sekä peilata niitä mahdollisen kohderyhmän tarpeisiin ja toiveisiin.

Asiasanat: Kehitysyhteistyö, kestävä kehitys, matkailun edistäminen, naisryhmä

Karlsson Katri & Ruhanen Jenni

Development Cooperation with the Help of Tourism Case: Women's Group Nalare in Kenya

Year	2013	Pages	52
------	------	-------	----

This Bachelor's thesis tries to produce ethically and ecologically sustainable development ideas for the tourist village that Nalare women group has generated in northern Kenya's Satima-Nalare region. The basic reason for the development of the tourism village is the will to do development co-operation that will give the women concrete ways and new ideas on taking their village a step ahead of the rest of the tourism destinations in their area. In this development co-operation the key is to listen to the wishes and needs of the Nalare women and to maintain their environment and cultural heritage. When development co-operation is done through tourism the tourists can help the Nalare women see new potential trends for their tourism product, help in choosing the best target group for their product and help in the final polishing of the product and in the marketing of the complete product.

The theoretical section of this thesis consists of defining the concept of development and the meaning of development co-operation. It also introduces the significance of women groups and trusts in development aid and co-operation and explains the choosing this particular research method for this research. The theoretical section is based on books, web-sources and scientific articles that are listed in the list of references, which can be found at the end of this thesis. This thesis also studies the culture of Samburu tribe and their lifestyle, because these form their own significant part of the attraction of the travelling destination. This thesis studies also the negative practices in the traditional samburu culture and their meaning for the tourism in the region. One way that tourism can help with these issues is by raising the awareness of the harmfulness of these traditions among the Samburu people. It is important that the tourists know about the harmful traditions that take place among the Samburus, for example the circumcisions of both male and female children.

The two most important findings of this thesis are the positive effects of participatory development co-operation and the empowering of women through the developing of their tourism product. Both of these phenomena have far-reaching effects for the women themselves, their families and in the end the whole community. In the results of this thesis introduces development ideas and the possibilities for further studies about this subject. The most important step is to examine the needs and desires of the Samburu women as closely as possible and with the help of professional interpreter. An interpreter is an important part because the women need to be completely understood. The test group of tourists has given their opinions from the western point of view and some points about the potential target group for this kind of tourism; it is only natural to find out the wishes and resources of the women offering the tourism service. The direction is to start comparing these two aspects and finding the meeting point from which productive tourism village can develop.

Keywords: development cooperation, sustainable development, promotion of tourism, women's group

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Kestävän kehityksen näkökulmia matkailussa.....	8
	2.1 Eettinen matkailu	8
	2.2 Ekologinen matkailu	9
3	Kehityksen ja kehitysyhteistyön määritelmiä	10
	3.1 Kehityksmaatutkimuksen periaatteet	11
	3.2 Kehitysyhteistyön muotoja	13
	3.3 Kehitysyhteistyön kriittinen tarkastelu.....	14
4	Samburu-heimon elämää	17
	4.1 Asuminen ja elämäntavat.....	18
	4.2 Heimouskomukset ja perinteet	20
	4.3 Osallistava kehitysyhteistyö	20
	4.4 Aiheen soveltaminen matkailuun	21
5	Nalare-naisryhmä	21
	5.1 Naisryhmät ja -järjestöt kehitysyhteistyössä	23
	5.2 Samburuiden naisjärjestön toiminta ja tavoitteet	24
6	Esitutkimus: Kasvatuksellinen opintomatka kevättalvella 2012	24
	6.1 Opiskelijaryhmän taustatietoja.....	25
	6.2 Arkielämän kokemuksia yhteisössä.....	26
7	Tutkimuksen tavoitteet ja toteuttaminen.....	28
	7.1 Tutkimusmenetelmät ja aineistonkeruu	29
	7.1.1 Laadullinen menetelmä	29
	7.1.2 Laadullisen tutkimuksen eettisyys	30
	7.2 Tutkimuksen toteutus	30
	7.2.1 Haastattelu, havainnointi ja av-dokumentointi.....	30
	7.2.2 Tutkimustulosten analysointi.....	31
8	Tutkimuksen tulokset	32
	8.1 Haastateltavien näkökulmat	32
	8.1.1 Kasvatuksellisen opintomatkan motiivit ja valmistautuminen	32
	8.1.2 Kokemuksia kohteessa.....	33
	8.1.3 Kasvatuksellisen opintomatkan jälkeiset tunnelmat.....	34
	8.2 SWOT-analyysi	36
	8.3 Nalare-naisryhmän matkailukylä SWOT- analyysin kautta tarkasteltuna.....	37
	8.3.1 Vahvuudet matkailukohteena	37
	8.3.2 Heikkoudet matkailijan näkökulmasta	38
	8.3.3 Mahdollisuudet kehittymiseen	42
	8.3.4 Matkailua uhkaavat tekijät	42

9	Johtopäätökset	45
10	Yhteenveto	46
	Lähteet	48
	Kuvat	50
	Liitteet	51

1 Johdanto

Tässä opinnäytetyössä käsitellyn tutkimuksen taustalla on halu dokumentoida Keniaan kevättalvella 2012 matkanneen opiskelijaryhmän kokemuksia ja ehdotuksia matkailukylän kehittämiseksi. Näistä pyritään koostamaan toteuttamiskelpoisia kehittämisehdotuksia ja arvioimaan niitä kriittisesti. Tutkimusaiheen valitseminen kävi luontevasti, sillä tutkijoilla oli aiempaa kokemusta ja kiinnostusta kehitysyhteistyötä ja kestävästä matkailusta kohtaan. Lisäksi Nalare-naisryhmällä ei ollut matkailukylälleen kehittämissuunnitelmaa.

Maaliskuussa 2012 toteutettu opintomatka oli osa Hämeen ammattikorkeakoulun, Laurea-ammattikorkeakoulun, Lahden ammattikorkeakoulun ja Metropolia ammattikorkeakoulun yhteistyössä järjestämää kehitysyhteistyöpintojen kurssia. Kurssi käsitteli kehitysyhteistyötä poikkitieteellisesti ja opiskelijat saattoivat osallistua kurssille koulutusalaan tai pääaineeseen riippumatta. Kurssi toteutettiin osittain lähiopiskeluna ja osittain verkko-opiskeluna. Kurssin toteutuksessa käytettiin sekä englannin että suomen kieliä. Kehitysyhteistyöpintojen kurssi koostui kolmesta osasta, joista yhteensä kertyi 15 opintopistettä. (Laitinen 2009.) Kurssin viimeinen osio oli opintomatka. Opiskelijoilla oli mahdollisuus vaikuttaa matkakohteeseen. Viimeisen osan toteutukseen valikoitui kaksi matkakohdetta, Kenia ja Laos. Keniassa matkan pääasiallisena kohteena oli Nalare-naisryhmän ylläpitämä matkailukylä Mount Kenyan läheisyydessä.

Aluksi ajattelimme tehdä haastattelun kohderyhmälle. Tämä osoittautui kuitenkin hankalaksi, sillä haastateltavat asuvat ympäri Suomea ja yhteistä aikaa oli vaikea löytää. He päättivät tehdä kyselyn, jotta kohderyhmällä on aikaa paneutua kysymyksiin ja vastauksiin. Haastattelulta kysyttiin tarkentavia kysymyksiä sähköpostitse ja pikaviestiohjelmien välityksellä. Opinnäytetyötä varten tehdyssä tutkimuksessa käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää, koska sillä saatiin kerättyä eniten tietoa tutkimuksen vastaajaryhmästä. Vastaajilla oli mahdollisuus vastata vapaasti omin sanoin haastattelukysymyksiin.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Nalare-naisryhmän ylläpitämän matkailukylän kehittämismahdollisuuksia ja samalla mahdollisuuksia kehitysyhteistyöhön matkailun avulla alueella. Tutkimuksessa pyrittiin säilyttämään kriittinen ja realistinen näkökanta sekä huomioimaan kestävä kehityksen periaatteet. Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään kehitysyhteistyön määritelmiä ja toteutustapoja, sekä kehityksen kestävyyttä eri näkökulmista. Laadullisen tutkimuksen ja SWOT-analyysin teoriaa on myös käsitelty omissa kappaleissaan.

Miten Nalare-naisryhmä voi kehittää ylläpitämänsä matkailukohdetta? Miten kehitysyhteistyön avulla voidaan edistää matkailua Keniassa? Miten kohteen matkailua voidaan kehittää eettiseen suuntaan?

2 Kestävän kehityksen näkökulmia matkailussa

Seuraavissa luvuissa kerrotaan eettisestä ja ekologisesta matkailusta. Kestävä kehitys on tärkeää suunniteltaessa matkailua alkeellisiin olosuhteisiin (Kuva 1). Sen avulla matkakohdetta pyritään pitämään mahdollisimman samanlaisena, jolloin luontoa ja väestöä siellä ei muuteta. Matkailu on riippuvainen luonnon- ja kulttuuriympäristöistä. Turismi muuttaa alkuperäistä ympäristöä vähitellen. Kestävällä kehityksellä halutaan muuttaa resurssipohja uusiutuvaksi luonnonvaraksi. Kestävä kehitys on noussut peruskäsitteeksi ympäristön huomioon ottavassa matkailussa. (Vuoristo 2000, 206, 220.) Kehityksen tarkastelu kestävyuden kautta on erityisen tärkeää juuri kehitymättömissä oloissa toteutettavan luontomatkailun saralla. Matkailun vaikutukset paikallisväestöön korostuvat kehitymättömissä maissa. Paikallisväestö saattaa menettää maitaan matkailuyrityksille tai joutua toimimaan pakotetussa yhteistyössä yritysten kanssa. Kehittyvissä maissa kestävän kehityksen huomioiminen on tärkeää, sillä näillä mailla ei ole mahdollista toistaa teollisuusmaiden virheitä.

Kuva 1: Matkailukylä Keniassa

2.1 Eettinen matkailu

Matkailu kasvaa tasaista vauhtia koko ajan ja siitä on valittavissa vastuullinen tie. Vastuullinen matkailu ei aina ole helppoa ja moniin eettisiin ja ekologistiin kysymyksiin ei löydy vastausta. (Kalmari & Kelola 2009, 7-8.) Vastuullinen matkailu on matkailua ympäristöystävällisesti

ja kunnioittaen kohdemaan asukkaita ja heidän tapojaan (KILROY 2013). Jos ympäristö muuttuu radikaalisti matkailun vaikutuksesta, matkailun vetovoimatekijät katoavat. Tällöin kohteen kehittäminen on ollut turhaa.

Tärkeintä eettisessä matkailussa on tutustua kohdemaahan ennen matkaa. Kohdemaan kultuuria ja pukeutumista kuuluu kunnioittaa (Kuva 2). Matkailija sopeutuu paremmin joukkoon, kun tutustuu paikallisiin käytöstapoihin etukäteen. On tärkeää kunnioittaa paikallisia uskomuksia ja uskontoja sekä niistä johdettuja käyttäytymissääntöjä. Lomallakin voi tehdä vapaaehtoistyötä. Useita projekteja löytyy ympäri maailmaa. Suosimalla paikallisia palveluita tuetaan maan työllisyyttä. (KILROY 2013.) Monessa köyhässä maassa matkailu tuo maalle merkittävästi työpaikkoja. Varsinkin Afrikassa matkailulla työllistetään naisia ja kouluttautumattomia. Maan olot saattavat turismin myötä parantua; rakennuksia ja teitä korjataan sekä palvelut paranevat. Matkustusinto uhanalaisille paikoille saa paikalliset varjelemaan alueita elantonsa vuoksi. (Kalmari & Kelola 2009, 8.)

Kuva 2: Matkailijalla on paikallisilta lahjaksi saadut vaatteet päällä ja hän laittaa paikallisten tekemiä koruja esille

2.2 Ekologinen matkailu

Käytännössä ekologisessa matkailussa keskitytään luonnonvarojen säästeliääseen käyttämiseen ja pienen hiilijalanjäljen jättämiseen (KILROY 2013). Maapallon luonnonvarat eivät riitä

ikuisesti, joten muutoksia tarvitaan enemmän (Kalmari & Kelola 2009, 179). Matkustettaessa lentäen on parempi valita suoria lentoja, sillä nousut kuluttavat eniten polttoainetta. Valitsemalla lyhyen lennon ja pitkän lomailuajan säästetään luontoa eniten. Luonnollisesti pyöräily, kävely ja julkinen liikenne kuormittavat luontoa vähemmän kuin lentoliikenne ja yksityis-autoilu. Luonnonalueiden suojelussa tärkeintä on muistaa, että katsoa saa, mutta ei koskea. Alueen luonnollisen ekosysteemin ylläpitäminen on keskeistä. Paikallisten palveluiden käyttäminen kohteessa on enemmän kuin suotavaa. Ekologista majoitusta on helppoa etsiä ennen matkaa. Majoituksella pitää olla ympäristösertifikaatti sekä kierrätysmahdollisuus. Matkailijan ei tarvitse joka päivä vaihdattaa pyyhkeitä ja lakanoita. (KILROY 2013.) Matkailija voi konkreettisesti omilla valinnoillaan ja välillisesti käyttämiensä palveluiden valinnoilla vaikuttamaan matkansa ekologiseen ja eettiseen kestävyYTEEN. Usein kohteessa tehtävät omat valinnat tuntuvat mitättömiltä ennen matkaa tehtäviin valintoihin verrattuna, mutta tosiasiaissa niillä voi olla suurempi merkitys lopputulokseen.

3 Kehityksen ja kehitysyhteistyön määritelmiä

Seuraavissa luvuissa esitetään, mitä kehitys ja kehitysyhteistyö sanoina merkitsevät. On myös otettu huomioon kehitystä ja kehitysyhteistyötä koskeva kriittisyys. Kehitysyhteistyö on välttämätöntä puhuttaessa Nalare-naisryhmän tarjoamasta matkailukylästä (Kuva 3) matkailutuotteena. Järjestön on mahdollista kehittää matkailutoimintaa myös omatoimisesti, ilman kolmannen tahon apua, mutta kehitysyhteistyö helpottaa niin tuotteen suunnittelua kuin valmiin tuotteen testaustakin.

Kuva 3: Nalare-naisryhmän matkailukylän perinteisesti valmistetut majat

3.1 Kehitysmaatutkimuksen periaatteet

Ajatus kehityksestä määrittelee keskeisesti kansainvälistä toimintaa ja ajattelua. Osa ihmisistä suhtautuu kehitykseen avoimen sinisilmäisesti; he ostavat minkä tahansa ajatusmallin ja tuntevat heti tekevänsä tärkeää työtä kehityksen hyväksi. Kriitikot ovat kuitenkin arvostelleet kehitysajattelua ja verranneet sitä jopa moderniin kansalaisuskonttoon. Kehitykselle on paljon erilaisia määritelmiä ja sen merkityksestä käydään keskustelua tasaisesti, mutta kehitysajattelun tärkeyttä harvoin kyseenalaistetaan. Kehitys määritellään usein rahallisen vaurauden kasvuna: talouskasvuna ja elinolojen parantumisena. Kehitysmaatutkimuksen on määriteltävä konkreettisesti mitä kehitys on. Kehityksen käsitteen monimerkityksisyys voidaan nähdä joko haittana tai hyötynä; toisaalta käsitteen rajojen vaikea määrittäminen ja muodottomuus vaikeuttavat sen hahmottamista ja rajaamista ja toisaalta käsite voi sulkea sisäänsä melkein mitä tahansa ja käsitettä on mahdollista käyttää juuri tiettyyn tilanteeseen sopivasti. (Koponen 2009, 49.)

Kehitysmaatutkimus tarjoaa tutkittua ja testattua tietoa kehitysajattelun tueksi. Kehitysmaatutkimuksen on koulutusalan tarkoitus valmistaa kriittisesti ajattelevia osaajia työskentelemään kehitysyhteistyön parissa. Yhden mielenkiintoisen näkökulman tarjoaa kuitenkin Ylioppilaslehti artikkelissaan. Artikkelin mukaan iso osa kehitysmaatutkimuksen opiskelijoista vaihtaa alaa opiskelujensa edetessä ja he kokevat valmistuvansa työttömiksi. Opiskelijat hakeutuvat

alalle intoa täynnä ja valmiina ratkaisemaan maailman epäkohtia, mutta opintojen edetessä kokevat itsensä voimattomiksi ongelmien suuruuden ja monimuotoisuuden edessä. Opinnot ovat teoreettisia, niin kuin yliopistossa yleensä, ja opiskelijat oppivat paljon ja monipuolisesti. Opiskelijat kuitenkin kokevat ainakin osittain halua tehdä ongelmille jotain käytännössä. (Ylioppilaslehti 2013.)

Mielestämme tällainen ongelma tuntuu usein nousevan esiin niin kestävän kehityksen tarkkailussa kuin kehitysyhteistyössäkin. Ongelmat tuntuvat nousevan valtaviksi tiedon lisääntyessä ja usein opiskelija kokee itsensä liian pieneksi vaikuttamaan niihin. Tieto lisää tuskaa. Tavoitteena on kuitenkin hankkia puolueetonta faktatietoa oman toimimisen tueksi, eikä tarjota valmista vastausta maailman laajuisiin ongelmiin. Kaikessa kehitysajattelussa ja -yhteistyössä on käytännössä pystyttävä sopeutumaan kulloinkin vallitsevaan ja nopeasti muuttuvaan tilanteeseen ja taustatieto ja valmistautuminen auttavat tässä.

Kehityksen käsitteen määrittelyssä on kaksi puolta. Toinen on käsitteen sisältö ja toinen sen rakenne ja funktio, eli sen tehtävä. Käsitteen sisältö tarkoittaa asioita, joita voidaan pitää tai pidetään kehityksenä ja rakenne ja funktio liittyvät käsitteen erilaisiin käyttötarkoituksiin. Kehitysajattelussa ja -tutkimuksessa käytetty kehityksen käsite voidaan myös jakaa kolmeen perusolottuvuuteen: kehitys päämääränä, kehitys empiirisenä yhteiskunnallisena prosessina ja kehitys interventiona, kehittämisenä. Näistä ensimmäinen viittaa kehitykseen ihanteena, päämääränä, johon pyritään. Toinen ulottuvuus pitää kehitystä empiirisenä ilmiönä, käynnissä olevana tai jo tapahtuneena yhteiskunnallisena prosessina. Tätä prosessia voidaan tutkia paitsi kehitystutkimuksen, myös yhteiskuntatutkimuksen keinoin. Kolmas ulottuvuus viittaa kehitykseen hyvää tarkoittavana, rationaalisesti suunniteltavissa olevana toimintana. (Koponen 2009, 50-51.)

Mielestämme näistä ulottuvuuksista mielenkiintoisin on kehitys yhteiskunnallisena prosessina. Ajatellaan, että kehitys on yhteiskunnallinen modernisaation prosessi, joka on jo läpikäyty teollistuneissa maissa, mutta ei vielä kehittyvissä maissa. Aiemmin tätä modernisaatioajattelua tarkennettiin vielä ajattelemalla, että kaikki kehitys versoo talouskasvusta ja talouskasvu tukee koko yhteiskunnan kehittymistä. (Koponen 2009, 54.) Nykyään jo kehitykseen ja sen vaikutuksiin hieman perehtymällä on helppo huomata että talouskasvulla on taipumusta keskittyä tietyille pienille tahoilla ja jättää valtaväestö aiempaan köyhyyteen. Tämä nostaa ihmisten eriarvoisuutta ja suurentaa eroja yhteiskuntaluokkien välillä. Maapallon kestävyys myös ylittyisi reilusti, jos nykyisiltä kehittyviltä mailta odotettaisiin samanlaista teollistumisen kautta tapahtuvaa kehittymistä kuin kehittyneiltä mailta. Nykyisessä kehitysajattelussa onkin siirrytty ajattelemaan että kehitys on köyhyyden vähentämistä. (Koponen 2009, 54- 56.) Kehityksen ajattelemisen köyhyyden vähenemisenä voi tarkoittaa periaatteessa mitä tahansa, mikä parantaa ihmisten elinoloja tai taloutta. Näin ollen se voi olla esimerkiksi kunnallistek-

niikan lisääntyminen, puhtaan veden saanti tai lapsikuolleisuuden väheneminen. (Koponen 2009, 56.) Useat näistä köyhyyden vähenemiseen liitetystä seikoista liittyvät olennaisesti toisiinsa ja yhden osa-alueen kehittyminen tukee muita osa-alueita. Köyhyyden vähentämisen voidaan katsoa tukevan yhteiskuntarakenteen muutosta; pienistä aluista voi nousta esiin suurempia muutoksia. Tässä työssä käsitämme kehityksen sekä talouden kasvuna että ihmisoikeuksien suurempana toteutumisenä.

3.2 Kehitysyhteistyön muotoja

Kehitysyhteistyö tarkoittaa valtioiden, kansalaisjärjestöjen ja yritysten tekemää taloudellista ja fyysistä yhteistyötä köyhyyden ja eriarvoisuuden poistamiseksi (Wistuba 2011). Kehitysyhteistyöhön käytettävät varat, eli kehitysapu, on määritelty julkisiksi varoiksi, jotka tähtäävät köyhyyden poistamiseen, joiden kohteena on kehitysmaa tai kansainvälinen kehitysjärjestö, ovat luonteeltaan lahjaa (ei oletettua takaisinmaksua) tai lainaa, jonka lahja-aste on vähintään 25 prosenttia. (Kehitysyhteistyön palvelukeskus 2010, 3-4.)

Koposen mukaan ihmisten käsitykset kehitysyhteistyöstä ovat edelleen hatarat ja perustuvat mielikuviin, vaikka kehitysyhteistyötä on tehty jo vuosikymmenten ajan (Koponen 2009, 335). On myös tärkeää erottaa pidemmän aikavälin kehitysapu katastrofi- eli hätäavusta. Useat kehitysyhteistyöjärjestöt tarjoavat sekä pidemmän aikavälin apua, että katastrofiapua. Kehitysapua antavien maiden kansalaisilla on usein tapana yliarvioida maansa tarjoamana kehitysavun määrä, tästä johtuen oletukset kehitysyhteistyön tuloksista saattavat olla yliarvioituit. (Koponen 2009, 335-337.) Tämä on mielestämme todellinen uhkakuvat matkailun käytössä kehitysyhteistyön keinona. Matkailutoiminnan aloittamiseen uudessa kohteessa tulee investoida tarpeeksi varoja, jotta toiminta alkaa tuottaa tulosta. Tavoitteita ei saa asettaa epärealistisiksi, sillä on huomioitava mitä tuloksia tehdyiltä investoinneilta voidaan realistisesti olettaa saavutettavan. Kaikessa kehittämisessä ja kehitysyhteistyössä on tärkeää keskittyä mahdollisimman tarkkaan ennakkotutkimukseen ja muistuttamaan itseään tasaisin väliajoin tavoitteiden pitämisestä realistisina. On tärkeää, että työtä ei tehdä päällekkäin samassa kohteessa samaan asiaan keskittyen esimerkiksi jonkin toisen avustusjärjestön kanssa. Suunnittelussa tulee käyttää hyväkseen koko tarjolla olevaa verkostoa ja pyrkiä yhteistyöhön yli yhdistys- ja yritysrajojen.

Kehitysyhteistyötä toteutetaan monilla tavoilla, esimerkiksi kuljettamalla konkreettista ruoka-apua kehitysmaihin, tarjoamalla opetusta ja tietoa paikallisväestölle tai tarjoamalla mikro-lainoja. Kepa ry:n (globaalien kehityskysymysten asiantuntijajärjestö) mukaan kehitysyhteistyön muodot ovat hankemuotoinen kehitysyhteistyö, budjettituki ja sektorikohtainen kehitysyhteistyö. Kehitysyhteistyö jakautuu siihen osallistuvien tahojen mukaan bilateraalseen eli kahdenväliseen kehitysyhteistyöhön ja multilateraaliseen eli monenväliseen yhteistyöhön.

Hankemuotoinen kehitysyhteistyö perustuu tiettyyn projektiin, jolla on määrätty kesto, kohderyhmä ja päämäärä. Budjettituella taas toinen valtio rahoittaa avustettavan maan budjetista tietyn osan. Molemmat valtiot saavat vaikuttaa budjettituen käyttöön. Sektorikohtaisessa kehitysyhteistyössä rahoitetaan avustettavan valtion tiettyä sektoria, esimerkiksi opetusta ja sairaanhoitoa. Kepa ry:n mukaan kehitysyhteistyö on tällä hetkellä murroksessa, hankkeisiin perustuvasta kehitysyhteistyöstä ollaan siirtymässä juuri sektori- ja budjettikohtaiseen kehitysyhteistyyöhön. (Kehitysyhteistyön palvelukeskus 2010.)

3.3 Kehitysyhteistyön kriittinen tarkastelu

Kehitysajattelun negatiivisiksi puoliksi nousevat usein sen tahallinen ja tahaton väärinkäyttö. Kehittyneiden maiden nähdään saavan liikaa oikeuksia puuttua kehittyvien maiden asioihin kehitysajattelun varjolla. Tämä voidaan nähdä pienemmässä mittakaavassa valtioiden ja kehitystoimijoiden puuttumisena kansalaisten elämään auttaakseen valtiota kehittymään. Kehitysajattelun koetaan pettäneen niin auttavat kuin autettavatkin osapuolet, sillä ajan kuluessa on paljastunut räikeitä väärinkäytöksiä kehitysyhteistyön nimissä. Esimerkiksi Liana RY:n hankekoordinaattori Eija Soini kirjoittaa artikkelissaan muuttuvansa sitä epäileväisemmäksi, mitä kauemmin tekee kehitysyhteistyötä. (Soini 2011.) Soini on tehnyt kehitysyhteistyötä Tansaniassa ja kertoo, ettei ongelma ole kehitysavun määrä tai puute, vaan sen ohjautuminen väärille tahoille. Toinen hänen esiin nostamansa ongelma on paikallisväestön pitkäjänteisyyden puute. Liana RY on ollut mukana rakentamassa paikallisten kanssa sadevesitankkeja ja savuttamattomia uuneja. Paikalliset ovat valtavan innostuneita molemmista projekteista, mutta kun heitä yritetään saada istuttamaan puita tulevaisuuden polttopuiksi, heidän keskittymisensä loppuu. Paikalliset täytyy rahoitukseen vedoten kiristää istuttamaan puita. Tämä ei tietenkään tee hyvää yhteistyökumppaneiden suhteille. Soini kertoo, että Tansanian keskuspankille maksettiin vuonna 2012 talouden elvytyspakettina 24 miljoonaa euroa, rahat oli tarkoitettu teollisuuden tukemiseen. Näiden rahojen vastaanottajista ei kuitenkaan ole mitään dokumentoitua tietoa, toisin sanoen kukaan ei tiedä mihin rahat ovat menneet. Korruptoitunut ja huonosti hallinnoitu maa saa kuitenkin edelleen valtavasti erilaisia avustuksia, vaikka todistettuja ja epäiltyjä väärinkäytöksiä on ollut niin kauan kuin kehitysapuakin. (Soini 2010.)

Koposen mukaan nykyinen kehitysyhteistyö on pohjimmiltaan apusuhde ja näin ollen epäsymmetrinen valtasuhde (Koponen 2009, 337). Mielestämme viime aikoina mediassa on ollut huomattavissa käsitteiden muutos entistä poliittisesti konkreettisemmiksi ja tämän varjolla käsitteitä on kaunisteltu. Trendinä on pyrkiä välttämään minkään tahon loukkaamista ja vanhoja käsitteitä on muutettu kautta linjan. Kehitysapu ja kehitysmää on sanoina koettu arvottavan toimintaa väärällä tavalla ja ne on korvattu sanoilla kehitysyhteistyö ja kehittyvä maa. Kehitysapu on tietenkin yhteistyötä, mutta nykytilanteessa kyse on enemmän kehitysavusta. Useiden kehitysapua vastaanottavien maiden talous riippuu pitkälti avusta ja taas antajapuoli

saa positiivista näkyvyyttä ja saattaa pahimmassa tapauksessa ajaa omia etujaan esimerkiksi kohdemaan luonnonvarojen suhteen. Kehitysyhteistyötä käytetään kulissina ja sillä oikeutetaan muutoin kyseenalainen puuttuminen paikallisväestön toimintaan ja elämään.

Matkailun käyttäminen kehitysavun välineenä on ideaalitalanteessa yhteistyötä apua tarjoavan tahon ja paikallisten kanssa. Ideaalitalanteessa matkailutoiminta pyörii lopulta ns. omillaan, eli paikalliset saavat matkailun tulot itselleen ja hoitavat itse omaa matkailuyritystään. Tähän ideaalitalanteeseen on kuitenkin pitkä matka ja matkassa on monia ongelmia. Liian usein matkailutoiminta kehittyvissä maissa on ulkomaisten toimijoiden organisoimaa ja tuotot valuvat ulkomaille. Matkailutoiminta saattaa myös suorastaan riistää paikallisia ja tuhota alueen ympäristöä. Kehittävälle maalle negatiivisimpana esimerkkinä voidaan pitää tilannetta, jossa kehittyvällä maalla on matkailulle suotuisa ilmasto sekä luonto ja jokin suuryritys hyödyntää sitä rakentamalla alueella all inclusive-hotellin. Matkailijat pysyvät hotellin alueella ja käyttävät alueen luonnonvaroja, mutta tuloja matkailusta ei tule paikallisille.

Matkailuyrittäjät pyrkivät usein myös hyötymään kohdemaan matkailuvalteista, esimerkiksi luonnosta (Kuva 4) tai historiallisista kohteista paikallisväestön kustannuksella. Paikallisväestö joutuu siirtymään elinalueiltaan, muuttamaan elintapojaan ympäristön muuttuessa ja pahimmassa tapauksessa alkaa hitaasti kadota paikallisen elämistön ja kasvuston mukana. Kirjassaan *Tervetuloa paratiisiin - Reportaasi turismiteollisuudesta* Jennie Dielemans esittelee useita tapauksia, joissa matkailu on vaikuttanut negatiivisesti matkakohteen paikallisväestöön ja ympäristöön. Matkailijat jättävät omatuntonsa kotimahaansa tai kokevat oikeudekseen käyttää lomalla ollessaan erilaista moraalikoodistoa kuin arkena kotimaassaan. Paikallisväestö sieittää matkailijoiden sikailua paremman elannon toivossa. Toinen syy matkailijoiden epäeettiseen käyttäytymiseen voi olla yksinkertaisesti tietämättömyys. Prostituutio on laitonta Thaimaassa ja siihen liittyy eettisiä ongelmia. Dielemansin kirjassa haastatellaan esimerkiksi neljättä kertaa Thaimaan Phuketissa vierailevaa miestä, joka kertoo seksin ostamisen olevan luonnollista Thaimaassa. Miehen mukaan thaimaalaiset suhtautuvat seksiin erilailla ja hän perustelee toimintaansa kertomalla prostituution olevan maailman vanhin ammatti. (Dielemans 2008, 179- 180.)

Kuva 4: Kenian luontoa

Matkailijoilla, jotka käyttävät palveluita ja matkustavat kohteeseen, ei välttämättä ole tietoa kohdemaansa todellisesta tilanteesta. Joskus matkailijoilta puuttuu mahdollisuus hankkia tietoa, mutta yhä useammin heillä ei ole mielenkiintoa tai ymmärrystä hankkia tietoa matkakohteestaan etukäteen; he eivät osaa tai halua kysyä oikeita kysymyksiä. Tästä muodostuu matkailijoiden ja matkailutoimijoiden välille helposti sanaton sopimus; asiakkaat eivät halua tietää tai kysyä ja palvelun tarjoaja ei tarjoa tietoa pelätessään asiakkaiden idyllisen mielikuvan särkymistä. Toinen matkailijoiden kiinnostusta ohjaava tekijä on hinta. On halpaa matkustaa kehitysmaahan, eläminen siellä on matkailijan mittapuulla todella halpaa. Kuitenkin halvan hintatason ylläpitäminen ottaa kustannuksensa jostain muualta, voi olla että esimerkiksi matkakohteen jätehuolto on olematonta tai mahdollisimman halpa ateria on valmistettu uhanalaisista lajeista tai eläinoikeuksia loukaten. Halpa hintataso saattaa myös olla paikallisväestölle kallis, usein matkailijoiden suosimissa kohteissa hintataso nousee toimijoiden huomattavassa matkailijoiden olevan valmiita maksamaan enemmän. Tällöin hintataso saattaa nousta paikallisille mahdottomaksi ja muodostaa matkakohteen, jossa toimii vain matkailijoille tarkoitettuja yrityksiä ja asuu vain matkailijoita. Tällöin paikalliset ovat vain töissä alueella. Halvan hintatason ylläpitäminen saattaa myös tarkoittaa paikallisten palkkojen alhaisuutta verrattuna muihin ammatteihin, jolloin matkailuala houkuttelee vain kouluttamattomia ihmisiä, joilla ei ole muuta vaihtoehtoa.

Puhtaan juomaveden saantia ja sen helpottamista pohdittaessa nousee esiin kehitys yhteistyössä hyvin yleinen ongelma. Kehitys yhteistyöllä aikaan saatu kaivo saattaa tuottaa hetkellisesti helpotusta tilanteeseen, mutta pitkällä aikavälillä pohjavesivarannot loppuvat kokonaan, eivätkä välttämättä palaudu seuraavan sadekauden yhteydessä. Tämä aiheuttaa entistä suuremman ongelman ja lopulta ajaa paikalliset toiselle alueelle, jättäen poratun kaivon hyödyttämäksi. On myös selvää, että kehitys yhteistyössä tulee pyrkiä lopettamaan perinteillä perusteltu väkivalta naisia kohtaan. Kuitenkin muut heimon perinteisiin liittyvät muutokset, esimerkiksi paimentolaiselämäntavan vaikeutuminen, eivät johdu heimon negatiivisista perinteistä ja uskomuksista, vaan ulkopuolisen yhteisön muutoksista ja heimo vastustaa niitä suuresti.

4 Samburu-heimon elämää

Samburu-heimo on paimentolaisheimo, joka asuu pääosin Pohjois-Keniassa Turkana-järven ja Ewaso Ngiro -joen välissä. Samburuilla on oma kieli ja heimo on eriytynyt Masai-heimosta omaksi heimokseen. Kuitenkin heimojen kielet ja tavat muistuttavat toisiaan. Samburuita on noin 150 000, mutta heimo on jakaantunut laajalle alueelle. Samburuiden elämäntapa on muuttunut viimeisen sadan vuoden aikana, aiemmin he asuivat helposti siirrettävissä ja kevyt-rakenteisissa majoissa, joita oli helppo kuljettaa karjan mukana. Nykyisin heimo pysyy aloillaan ja vain karjaa paimentavat nuoret soturit liikkuvat laajemmalla alueella. Äärimmäisen kuivuuden aikana koko heimo saattaa kuitenkin siirtyä toiselle alueelle veden perässä. Samburuiden majat (Kuva 5) rakennetaan lisäämällä lehmän lantaa punotun seinärakenteen päälle. Majoissa on erilliset nukkuma-alueet perheen vanhemmille ja lapsille ja keskellä majaa palaa avotuli, jolla heimon naiset valmistavat ruokaa. Tuli toimii myös lämmön- ja valonlähteenä. Majoissa ei ole varsinaisia ikkunoita, vain oviaukko ja pieni ikkunareikä, jotka yleensä peitetään kankaalla iltaisin. Maja pyritään pitämään mahdollisimman pimeänä, jotta hyönteiset eivät hakeudu sisään. Nuotion savu siirtyy suoraan huoneilmaan, mikä karkottaa hyönteisiä, mutta myös aiheuttaa paljon keuhko- ja silmäsairauksia. Kaihi ja hengitystieongelmat ovat yleisiä heimon parissa. (Pike 1999, 211.)

Kuva 5: Samburu-heimon perinteiset majat on rakennettu muuraamalla lantaa oksakehikon päälle

4.1 Asuminen ja elämäntavat

Perheet asuvat ympyrän muotoon rakennetuissa majoissa, perheen vanhemmat ja osa lapsista yhdessä. Tyttäret siirtyvät avioituessaan asumaan miehen perheen pariin ja perheen pojat rakentavat vaimoilleen oman majan perheensä pihapiiriin. Samburu-heimossa sekä tyttö- että poikalapset ympärileikataan aikuistumisriitin yhteydessä. (Tribes of Africa 2012.) Keskellä pihapiiriä on karjan yösuoja, joka on ympyrän muotoon orapihlajasta rakennettu aitaus. Samburut elävät täysin karjansa varassa ja perheillä voi olla lehmiä, vuohia, lampaista ja kameleita. Aamuisin karja, jolla on pieniä vasikoita siirtyy laiduntamaan majojen lähelle ja aikuinen karja lähtee kauemmas perheen poikien paimentamana. (Kuva 6) Karjan ja paimenten vaeltama matka riippuu myös paljon alueen sadetilanteesta. Karja paimennetaan lähimmälle vesikaivannolle, mutta kuivana kautena tämä saattaa tarkoittaa pitkiäkin päivämatkoja. Perheissä on yleistä pitää vasikat ja kilit päivän ajan pihan aitauksessa, sillä näin eläimistä saadaan lypettyä enemmän maitoa ja vasikoiden ääntely ajaa emoeläimet pihapiiriin illalla. Jos perheellä on kanoja, ne asuvat usein sisällä majoissa öisin. (Pike 1999, 211.)

Kuva 6: Samburuiden karjaan kuuluu myös kameleita

Samburuiden ruokavalio koostuu suurimmaksi osaksi eläimistä saatavista tuotteista, kuten maidosta verestä ja lihasta, sekä avustuksena saatavista maissista ja soijasta. Eläimistä otetaan usein kuivana kautena vain verta, sen sijaan että koko eläin teurastettaisiin. Samburut teurastavat eläimiä lähinnä juhlatilaisuuksia varten. Vihanneksia tai hedelmiä samburut eivät käytä, sillä heimon asuinalue ei sovellu maanviljelykseen, eikä heimo ole koskaan viljellyt maata. Heimon jäsenet käyvät joskus markkinoilla, esimerkiksi ostamassa helmiä kylän naisten valmistamiin koruihin, mutta he eivät koe tarpeelliseksi käyttää varojaan monipuolisemman ravinnon ostoon ja usein varoja ei ole. Varallisuus mitataan vaimojen ja karjan määrässä, rahalla ei ole heimolle suurtakaan merkitystä. Rahaa tarvitaan kuitenkin lasten mahdolliseen koulunkäyntiin. (Pike 1999, 211.)

4.2 Heimouskomukset ja perinteet

Samburut harjoittavat sekä kristinuskoa että perinteistä heimouskontoa. Samburu-heimon parissa on käytössä yleisesti tapa, jossa perheen tyttäret on mahdollista merkitä tietyllä tavalla punotuille helmillä niin sanotusti kihlatuiksi heimon miehille. Tytöt saattavat olla jopa alle kymmenen vuotiaita, kun rituaali tapahtuu, jolloin he ovat sekä fyysiseltä että henkisesti kehitykseltään lapsia. (The Samburu Girl Child Magazine 2011.) Mies, joka tytön varaa, saattaa olla paljon tätä vanhempi, tämän sukulainen tai vailla mitään aikeita varsinaisesti valita tyttöä puolisoikseen. Tämän kihlauksen aikana tytön oletetaan suostuvan sukupuoliyhdyntään tämän miehen kanssa ja jos tästä sukupuoliyhteisyydestä seuraa raskaus se joko keskeytetään, lapsi tapetaan pian syntymän jälkeen tai annetaan kyläyhteisön ulkopuolelle kasvatettavaksi. Tätä tapaa kutsutaan nimellä beading, nimi juontaa juurensa nuorten naisten kaulaan asetetuista helmikaulakoruista, jotka merkitsevät tytön varatuksi. Jotta tyttö lopulta pääsee naimisiin oma yhteisönsä ulkopuolelle, tulee hänen olla lapseton. Onnellisimmissa tapauksissa tytön annetaan synnyttää ja lapsi annetaan sitten yhteisön ulkopuolelle kasvatettavaksi. Tyttöille aiheutuu alkeellisissa ja epähygieenisissä oloissa abortoinnista ja synnytyksistä usein tulehduksia, ja he altistuvat sukupuolitaudeille. Yhteisön vanhimmat jäsenet ja tyttöjen vanhemmat kokevat, että beading-käytäntö ehkäisee nuorten naisten siveetöntä käyttäytymistä. (McKenzie 2011.) Samburuiden mielestä tämä käytäntö on hyväksyttävä, sillä niin on tehty aina ja se on osa kulttuuria. Viime vuosina ilmiö on kuitenkin herättänyt negatiivista huomiota ja vastustusta, heimon jäsenten keskuudessa. Yhteisöstä muihin kaupunkeihin lähteneet ja kouluttautuneet nuoret naiset vastustavat tätä käytäntöä erityisesti. Naisten ja tyttöjen kouluttamisessa voi nähdä yhden keinon tavan lopettamiseen. Yhteisön tietouteen pitäisi saada enemmän faktoja tavan terveydelle haitallisista piirteistä ja sukupuolitaudeista.

Beading-käytäntöä voi käyttää esimerkkinä yhdestä kehitysyhteistyön ongelmista globaalilla tasolla. Vaikka yhteisölle annettaisiin rahallisia varoja ja keinoja kehittyä, pohjimmiltaan mikään ei huono-osaisen yksilön kannalta muutu ellei yhteiskunnan rakenteita saada muutettua ja ihmisoikeuksia oteta huomioon ja nosteta lainsäädäntöön. Vaikka yhteisössä tapahtuisi kehitystä ja talous kasvaisi, olisi majojen takapihoilla edelleen jatkuviin raiskauksiin hyväksytyksi pakotettuja lapsia. Matkailun kannalta tämä maalaa mielestämme yhden ahdistavimmista ja negatiivisimmista tulevaisuudenkuvista, jossa matkailijat vierailevat kohteessa tietämättä yhteisön taustoista ja tukevat rahallisesti ihmisoikeuksia törkeästi loukkaavaa toimintaa.

4.3 Osallistava kehitysyhteistyö

Kouluttamiseen ja paikallisväestön ohjaamiseen perustuvaa kehitysyhteistyötä voi kutsua myös osallistavaksi kehitysyhteistyöksi. Osallistavassa kehitysyhteistyössä pyritään voimauttamaan paikallisväestöä ja antamaan heille välineet ja tieto oman kehittymisensä rakentami-

seen. (Ogola 1997.) Samburuiden parissa toimii esimerkiksi Hollantilainen kehitysyhteistyöprojekti SEED (Samburu Empowerment through Education and Development) Samburu. Vapaasti suomennettuna SEED tarkoittaa Samburuiden voimaannuttaminen koulutuksen ja kehityksen kautta. SEED-projektin kehitysohjelmat keskittyvät koulutukseen, kestävä ekonomiseen kehitykseen, seksuaaliseen terveyteen ja veteen liittyviin ongelmiin. SEED-projektin uutiskirjeessä on kuvailtu miten kaikki nämä asiat liittyvät toisiinsa. Esimerkiksi Samburu-naiset eivät käytä vettä peseytymiseen, jos heillä ei ole tarpeeksi vettä lastensa ja karjansa juottamiseen ensin. He eivät lähetä lapsiaan kouluun, jos heillä ei ole varaa koulupukuihin. Köyhyyden ehkäiseminen liittyy olennaisesti seksuaaliterveyteen ja perhesuunnitteluun. (Lolkile 2012.) Beading-käytännön lisäksi tyttöjen ympärileikkaus on vahva perinne Samburuille. Molempiin ongelmiin yhtenä poistamismahdollisuutena voi nähdä naisten kouluttamisen. (Information Please 2007.) Naisten tietojen ja taitojen lisääntyessä heidän omanarvontuntonsa kasvaa ja he myös tiedostavat vahvemmin näihin perinteisiin liittyvät psyykkiset ja fyysiset ongelmat. (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2012, 15).

4.4 Aiheen soveltaminen matkailuun

SEED Samburu-kehitysyhteistyöjärjestö tarjoaa Samburuille mahdollisuuden myydä valmistamia koruja Hollantilaisen yrityksen kautta. Näin naisille tarjoutuu mahdollisuus ansaita varoja itselleen, kun perinteisesti rahavarat ovat vain perheen miesten käytettävissä. Toinen naisten elämää ja koulutuksen mahdollistamista helpottava seikka on puhtaan käyttöveden saanti mahdollisimman läheltä; näin naisille jää aikaa esimerkiksi korujen valmistamiseen, kun heidän ei tarvitse käyttää isoa osaa valoisasta ajasta veden hakuun kaukaa.

Matkailu kohteeseen osallistaa alueen naisia, sillä vieraista huolehtiminen ja ruuan valmistus ovat naisten töitä. Kotiin ja pihapiiriin liittyvät toimet ovat perinteisesti kuuluneet naisille ja kodin ulkopuolella tapahtuva eläinten hoito ja kodin suojele ovat olleet miesten tehtäviä. Naiset saavat mahdollisuuden myydä valmistamia koruja. Alueella toimivat muut matkailuyritykset voivat osaltaan tukea osallistavaa kehitysyhteistyötä esimerkiksi palkkaamalla paikallisia oppaiksi ja henkilökunnaksi hotelleihin ja ottamalla paikalliset huomioon päätöksissään. Usein näin näyttääkin tapahtuvan ainakin ulkopuolisen silmin tarkasteltuna, mutta raja paikallisväestön osallistamisen ja paikallisväestön hyväksikäytön sekä riistämisen välillä on helposti ylitettävissä.

5 Nalare-naisryhmä

Nalare-naisryhmän nimi perustuu Satima-Nalaren alueeseen, jossa ryhmään kuuluvat Samburu-naiset asuvat. Naisilla ei varsinaisesti ole järjestöä, tai järjestäytyntä toimintaa. He ovat

ryhmä naisia, jotka asuvat melko pienellä alueella ja haluavat kehittää itselleen lisäelinkeinoja ja perinteisten elinkeinojen lisäksi. Tällä hetkellä naiset valmistavat perinteisiä helmikoruja, tekevät elefantin lannasta paperimassaa ja paperituotteita, esittävät perinteisiä tansseja matkailijoille ja ovat rakentaneet yhteiseen käyttöön alueelleen perinteisen kylän mallia mukaillen matkailukylän. Matkailukylä koostuu kahdestatoista majasta, jotka on valmistettu lannasta ja maasta puisen kehikon ympärille. Majoissa on tulisija ja nukkuma-osa (Kuva 7). Kesellä majoja on isompi nuotioalue ja matkailukylässä on myös vanhempaan tyyliin rakennettu maja, joka demonstroi Samburujen aikaisempaan kevyempää rakennustyyliä. Tämäntyylliset majat mahdollistivat karjan mukana liikkumisen, sillä kehiot olivat purettavissa, eikä majan rakentamiseen mennyt kauan aikaa. Naiset valitsivat Nalare-nimen ryhmälleen, kun opiskelijaryhmä kysyi, minkä nimen he haluaisivat painaa valmistamiinsa paperituotteisiin, erottaen ne näin muiden valmistamista tuotteista.

Kuva 7: Matkailukylän maja sisältäpäin

5.1 Naisryhmät ja -järjestöt kehitysyhteistyössä

Naisjärjestöjen tehtävä on maailmanlaajuisesti parantaa naisten asemaa ja lisätä tasa-arvoa. Kehitysyhteistyössä naisjärjestöjen tehtävä on mielestämme naisten voimauttaminen ja naisten tietoisuuden parantaminen omasta arvostaan. Naiset oppivat taitoja ja tietoja ja ovat kykeneviä ottamaan enemmän vastuuta omasta elämästään. Naisten voimauttamisen ja koulutuksen avulla naiset myös oppivat keinoja ansaita omat taloudelliset varansa ja heidän riippuvaisuutensa muista vähenee. Naisjärjestöjen avulla naiset tapaavat toisiaan ja saavat tietoa naisista muissa maissa ja heidän oikeuksistaan, näin naisten maailmankuva laajenee. Naiset alkavat arvostamaan itseään ja tyttölapsiaan enemmän, kun heille annetaan mahdollisuus ja keinot ottaa vastuuta omasta elämästään.

5.2 Samburuiden naisjärjestön toiminta ja tavoitteet

Nalare-naiset kuuluvat Samburuiden heimoon. Samburu-heimolla on oma naisjärjestönsä, Samburu Women Trust. Samburu-naisjärjestön tavoitteena on edistää keskustelua ja tietoisuutta yhteiskunnassa, joka varmistaa ja suojelee paimentolaisnaisten ihmisoikeuksia, ilman syrjintää ja kaikilla elämän osa-alueilla. Samburu-naisjärjestö pyrkii toiminnallaan parantamaan naisten asemaa paimentolaisheimojen parissa Laikipian, Samburun ja Isiolon maakunnissa. Maakunnat sijaitsevat maantieteellisesti pohjoispuolella Keniaa, Mount Kenyan läheisyydessä.

Samburuiden parissa toimii sukupuolesta riippumaton järjestö, Samburu Trust. Järjestö on perustettu vuonna 2006. Järjestön tavoitteisiin lukeutuu toiminnan mahdollistaminen tulevaisuudessa turvaamalla luonnon ja maa-alueiden säilyminen. Järjestö kertoo keskittyvänsä kolmeen osa-alueeseen; luontoon, maahan ja ihmisiin. (Samburu Trust 2013.) Samburu Trust tukee naisten asemaa yhteiskunnassa.

6 Esitutkimus: Kasvatuksellinen opintomatka kevättalvella 2012

Kehitysyhteistyöopintoja on järjestetty Hämeen ammattikorkeakoulussa vuodesta 2009 lähtien. Opintojakso on alusta alkaen toteutettu yhteistyössä Laurea-ammattikorkeakoulun, Lahden ammattikorkeakoulun ja Metropolia ammattikorkeakoulun kanssa. Vuonna 2010 opintojakso avautui valittavaksi avoimen ammattikorkeakoulun puolelle. (Laitinen 2010, 1.) Kurssin ensimmäiset kaksi osaa käsittelevät kansallista ja kansainvälistä kehitysyhteistyötä ja työskentelyä ja kommunikointia kehittyvissä maissa. Kolmannessa osassa aiemmin opitut taidot tuodaan käytäntöön varsinaisen aktiivisen kehitysyhteistyön parissa.

Opintomatkan kesto oli 15 vuorokautta, 17. - 31.3.2012. Matkan pääasiallinen tarkoitus oli tehdä kehitysyhteistyötä Kenialaisen Samburu-heimon kanssa heidän asuinalueellaan. Matkan aikana tutustuttiin Nakurulaisen lastenkodin toimintaan, kestävän kehityksen periaatteita noudattavaan luksushotelliin ja perinteiseen safarimatkailuun. Yksi matkan keskeisistä tarkoituksista oli tehdä kehitysyhteistyötä heimon parissa. Tässä opinnäytetyössä käytetään Keniaan matkanneen opiskelijaryhmän kokemuksia ja kehitysideoita pohjana Nalare-naisyhmän matkailukylän kehittämisehdotuksille.

Samburu-heimon parissa vietetyn viikon aikana opiskelijaryhmä tutustui Samburuiden jokapäiväiseen elämään ja aloitti kehitysyhteistyötä Samburuiden kanssa esittelemällä heille mikroprojekteja. Mikroprojekteina olivat saippuan valmistus (alueella on runsaasti mehiläisvahaa

(Kuva 8), jota voi hyödyntää saippuassa), naisten jo valmistaman elefantin lantapaperin jatkojalostus, naisten valmistamien helmikorujen jatkojalostus sekä tulisijojen rakentaminen. Samburunaisten valmistamien tuotteiden kehittelyllä pyrittiin lisäämään niiden myyntiä ja tuomaan vaihtoehtoisia näkökulmia muotoiluun ja toteutustekniikkaan. Samburut valmistavat helmikoruja sekä itselleen, että myyntiin. Perinteiset värivalinnat ja muotokieli eivät välttämättä vetoa valtaosaan matkailijoista, mutta pienillä muutoksilla koruille on mahdollista saada suurempi kohderyhmä. Perinteiseen malliin valmistettujen korujen tekoa on kuitenkin tärkeää jatkaa, sillä matkailijoiden joukossa on aina yksilöitä, jotka ovat kiinnostuneita ostamaan juuri alkuperäisiä koruja. Korujen valmistus on naisille tärkeää yhteistä aikaa. Saippuprojektin perimmäinen tarkoitus oli lisätä myyntiin valmistettavien tuotteiden määrää ja hyödyntää alueella jo olemassa olevaa raaka-ainetta. Tulisijojen rakentamisella pyrittiin etsimään ratkaisua heimolaisia vaivaaviin silmä- ja keuhkosairauksiin (Pike 1999, 211.)

Kuva 8: Mehiläisvahan sulatus

6.1 Opiskelijaryhmän taustatietoja

Opiskelijaryhmä koostui eri koulutusalojen kahdeksasta opiskelijasta. Opiskelijoiden taustat olivat toisistaan erilaiset, ja iät vaihtelivat 22-30 vuoden välillä. Osalla opiskelijoista oli aiempaa kokemusta kehitysyhteistyöstä ja opiskelijoiden asuinpaikkakunnat sijoittuivat ympäri Suomea. Opiskelijaryhmän kaikki jäsenet olivat naispuolisia ja suomalaisia. Mukaan lähti opintojakson vastuuopettaja Eija Laitinen ja Shalin RY:n edustaja Peter Kuria. Eija Laitisella on

usean vuoden kokemus kehitysyhteistyöstä Afrikassa ja Peter Kuria on syntyperäinen kenialainen. Hän toimi matkalla paikallisoppaana ja tulkkina.

Opiskelijaryhmän tavoitteena oli aktiivisen projektiluontoisen kehitysyhteistyön lisäksi tutkia heimon omia vaikuttimia ja haluja, mitä he itse haluavat ja mihin suuntaan he haluavat kehittää toimintaansa. SEED Samburu- projektin mukaan Samburut ovat jääneet jälkeen kehityksessä, mutta kysymys kuuluukin, kokevatko he itse näin vai ovatko he tyytyväisiä tilanteeseen.

Opiskelijat kokivat projektinsa pääsääntöisesti hyödyllisiksi, saippuaa valmistaneen ryhmän kesken heräsi kuitenkin kysymys saippuaan tarvittavien vaarallisten aineiden (esimerkiksi lipeä) käytöstä heimon asuinolosuhteissa. Aineita on käytännössä mahdotonta hävittää turvallisesti ja saippuasta saatava hyöty ei korreloi ympäristölle ja ihmisille koituvan vaaraan kanssa. Kuitenkin saippuaa on valmistettu kautta aikojen alkeellisissakin oloissa (Forsius 2004). Saippuanvalmistus on tarkkaa; aineet on mitattava ja käytettävän lipeän määrä riippuu valmistukseen valituista rasvoista. Saippuamassan lämpötilaa täytyy tarkkailla. Kaikki vaiheet ja niiden onnistuminen vaikuttavat lopputulokseen, liian vahva saippua saattaa olla käytössä vaarallista ja aineiden suhteet vaikuttavat massan koostumukseen ja ulkonäköön. Ulkonäöllä ei ole merkitystä kun saippuaa valmistetaan omaan käyttöön, mutta myyntikäyttöön valmistettavien tuotteiden tulee vedota asiakkaisiin myös visuaalisesti.

6.2 Arkielämän kokemuksia yhteisössä

Opiskelijaryhmä pyrki miettimään miten matkailutarkoituksiin rakennettua majakylää voitaisiin paremmin hyödyntää. Nykyisessä käytössä kylässä vierailee matkailijoita läheisistä lodgeista, matkailijoita ei kuitenkaan vieraile usein ja viipymä on lyhyt. Ryhmän vierailun aikana samburut ilmaisivat että heistä oli miellyttävämpää tutustua vieraisiinsa ja viettää heidän kanssaan enemmän aikaa, nykytilanteessa matkailijat usein haluavat vain nähdä perinteisiä tansseja, valokuvata sekä ostaa naisten käsitöitä. Samburut kokevat tällöin olevansa näytteillä ja esiintyvänsä vain valokuvia varten. Opiskelijaryhmä otti osaa naisten jokapäiväisiin töihin ja viipyi yhden yön naisten kodeissa.

Naiset seurasivat opiskelijoiden työskentelyä mikroprojektien parissa ja myös opiskelijaryhmän ruuan valmistusta. Opiskelijaryhmässä oli useita kasvissyöjiä, jotka olivat kuitenkin valmistautuneet syömään heille tarjottua ruokaa. Todellisuudessa samburuiden noudattama ruokavalio voi osoittautua haastavaksi länsimaiselle sekasyöjällekin, joten ryhmän ruokavalio viikon ajan koostui suurelta osin mukana tuoduista vihanneksista ja kasviksista. Kasvisten ja hedelmien poikkeuksellinen käyttö lisäsi miesten kiinnostusta ruoanvalmistusta kohtaan, mikä aiheutti pientä jännitettä, sillä perinteisesti ruoanlaitto on kuulunut ainoastaan naisille. Sam-

burut kokivat opiskelijoiden tavan valmistaa ruokaa ulkona omituiseksi, sillä perinteisesti kaikki ruuanlaitto tapahtuu sisällä majoissa. Opiskelijat rakensivat käyttöönsä ruoanlaittopisteen, johon sisältyi kivistä rakennettu pöytätaaso (Kuva 9), tulisija ja kuoppa jätteille. Kuitenkin on huomioitava, että opiskelijat toivat mukanaan paljon kasviksia ja vihanneksia ja näiden valmistaminen vaatii pilkkomista ja esivalmisteluja. Samburuiden perinteinen ruokavalio vaatii esivalmisteluja vain juhlatapauksissa, jolloin syödään lihaa. Näin ollen isommille tulisijoille ja ruuanvalmistustiloille ei varsinaisesti ole edes tarvetta.

Kuva 9: Kivistä rakennettu pöytä tiskaamista ja ruoanvalmistusta varten

Aktiviteetteja heimon parissa, johon matkailijat tulevaisuudessakin voisivat osallistua, ovat veden ja polttopuun haku, elefantin lannan keräys paperia varten, ruuan valmistus ja tanssiminen ja laulaminen heimon kanssa. Vesi ja polttopuut ovat arvostettuja luonnonvaroja alu-

eella ja on huomioitava tarkasti, ettei matkailijoiden majoittaminen rasita alueen luonnonvaroja liikaa. Opiskelijaryhmän majoittuessa heimon parissa viikon ajan osa vedestä tuotiin ryhmän mukana, mutta tämän veden loputtua käytettiin vettä yhteisestä lähteestä. Kymmenen hengen vedentarpeen tyydyttäminen jo ennestään niukasta lähteestä kuluttaa sitä kohtuuttomasti. Alueella oli muitakin lähteitä ja avustusjärjestön ylläpitämä lähde, mutta matka niihin oli huomattavasti pidempi kuin kuivuneessa joen uomassa sijainneeseen. Polttopuita kului opiskelijoiden asuttamien majojen lämmityksen lisäksi myös lähes joka ilta ylläpidettyyn isompaan nuotioon maja- alueen keskellä. Nuotio toi turvallisuuden tunnetta, sitä ei kuitenkaan käytetty ruuanvalmistukseen sillä ruuanvalmistus on naisten tehtävä ja perinteisesti naiset eivät tule sisälle tämänkaltaiseen nuotiopiiriin. Ruuanvalmistukseen oli siis pienempi nuotio erikseen. Nuotio lisäsi tunnelmaa ja mahdollisti päivän tapahtumien läpikäynnin auringon laskun jälkeen, mutta tämänkaltaisen ison nuotion (Kuva 10) polttaminen ei ole Samburuille normaalisti jokapäiväistä. Opiskelijaryhmä koki myös arvottavana sen, että heidän oli mahdollista istua nuotiopiirissä, mutta paikallisten naisten ei. Nuotiopiirissä oli mahdollista keskustella paikallisten miesten kanssa, mutta naiset jäivät ulkopuolelle.

Kuva 10: Maja-alueen iltanuotio luo tunnelmaa

7 Tutkimuksen tavoitteet ja toteuttaminen

Tutkimuksen tavoitteena oli löytää opiskelijaryhmän kokemuksiin perustuen kestävän kehityksen mukainen tapa kehittää Nalare-naisryhmän ylläpitämää matkailukylää. Kylälle pyrittiin

myös löytämään sopiva kohderyhmä. Tässä opinnäytetyössä käytetään laadullista tutkimusmenetelmää, joten seuraavissa luvuissa kerrotaan tarkemmin laadullisesta tutkimusmenetelmästä. On otettu huomioon laadullisen tutkimuksen eettisyys sekä luotettavuus. Aluksi kerrotaan tutkimuksen aiheesta ja miten siihen on päädytty. Lisäksi on kuvailtu kyselyn toimintaa.

7.1 Tutkimusmenetelmät ja aineistonkeruu

Seuraavaksi kerrotaan laadullisen tutkimuksen menetelmästä sekä pohditaan tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta. Laadullinen menetelmä oli itsestään selvyyttä, sillä haastateltava joukko oli pienehkö. Pystyimme haastattelemaan ainoastaan ihmisiä, jotka olivat olleet mukana matkalla. Lopuksi mietimme laadullisen tutkimuksen eettisyyttä, joka on mielestämme tärkeä osa laadullista menetelmää.

7.1.1 Laadullinen menetelmä

Laadullisella tutkimuksella pyritään selvittämään ihmisten tapahtumaketjuja ja niiden merkitystä. Merkitykset ilmenevät merkityskokonaisuuksina ja kokonaisuudet ilmenevät tapahtumina, kuten ajatuksina ja toimintana. Tutkimuksessa on aina kysymys: mitä merkityksiä tutkimuksessa selvitetään. Tutkimuksen tavoitteena on näyttää esimerkiksi ihmisen toiminnasta sellaista, jota ei välittömästi näe. Ihmisten kokemuksista ja käsitteistä tehdään tulkintoja. Tutkimuksessa on kolme näkökulmaa, konteksti, intentio ja prosessi. Kontekstissa tutkija ottaa selvää millaisiin yhteyksiin tutkittava asia liittyy. Intentio tarkoittaa sitä, että tutkija tarkkailee minkälaisia motiiveja tutkittavan ilmaisuun liittyy. Laadulliseen tutkimukseen valitaan yleensä pieni joukko tutkittavia, sillä tärkeää on aineiston laatu. (Vilka 2005, 97-99.)

Karkeasti laadullisen tutkimuksen prosessi voidaan jakaa viiteen eri portaaseen: valitse aihe, kerää tieto, arvioi materiaali, järjestä tulokset ja kirjoita tutkielma. (Hirsjärvi, Remes & Sarajärvi 2005, 57.) Hyvä laadullisen tutkimuksen prosessi sisältää tutkimusaikataulun, tutkimusaineiston tuotantoedellytykset ja niiden suhteen tutkittavan asian ymmärtämiseen. Tutkimusaikataululla selvitetään kuinka paljon on aikaa syventyä tutkittavaan asiaan. Tutkijan ymmärrystä ei voida kuitenkaan nopeuttaa. Vaikka tutkijalla olisi tutkittavan antama tieto, se ei tarkoita, että tutkija osaisi heti käyttää sitä oikein. Tutkittavan ymmärtämiseen vaikuttavat muun muassa kulttuuri ja olosuhteiden muutokset. Myös tutkijan ymmärrys saattaa muuttua pitkällä aikavälillä. Pitkässä prosessissa hyötynä on, että tutkija pystyy syventymään aineistokokonaisuuteen rauhassa. Näin hän saa tarkempaa tulkintaa kerätystä aineistosta. Tutkimusprosessiin käytetyllä ajalla ei aina ole merkitystä laadun kanssa, vaan kyse saattaa olla myös tutkijan taidoista. (Vilka 2005, 99-100.) Yleisimpiä tiedonkeruumenetelmiä ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja dokumentteihin perustuva tieto. (Sarajärvi & Tuomi 2002, 73.)

7.1.2 Laadullisen tutkimuksen eettisyys

Tieteen etiikassa eettiset kannat vaikuttavat tutkijan tekemiin ratkaisuihin. On olemassa viisi tieteen etiikan tärkeää peruskysymystä. Sarajärvi ja Tuomi (2002, 122-124) tarkentavat " 1) Millaista on hyvä tutkimus? 2) Onko tiedon jano hyväksyttävää ja onko se hyväksyttävää kaikissa asioissa? 3) Mitä tutkitaan eli miten tutkimusaiheet valitaan? 4) Millaisia tutkimustuloksia tutkijaa saa tavoitella ja voivatko tutkimustulokset koskea ns. vahingollisia seikkoja, kuten asetuotantoa? 5) Millaisia keinoja tutkija saa käyttää?" Viimeistä kysymystä painotetaan useimmissa etiikkaa koskevissa tutkimuksissa. On vaikea määrittää millainen on hyvä tutkimus. Ajoittain laadullista tutkimusta yritetään todistella hyväksi tutkimukseksi, joka kertoo laadullisen tutkimuksen alistetusta asemasta tieteen piirissä. Toisinaan vaaditut raportointikäytännöt saattavat aiheuttaa vain hallaa tutkimukselle. Hyvän tutkimuksen kriteereitä ovat eettinen kestävyys sekä sisäinen johdonmukaisuus, joka saattaa löytyä perinteiden sisältä. Tutkijan on tiedettävä, mitä tekee ja miten ja millaisia lähteitä hän käyttää.

Tutkimukseen voi sisältyä eettisiä pulmia, joita tutkija joutuu pohtimaan. Yleinen ajatus on, että tieteen nimissä voidaan tutkia kaikkea mahdollista, mutta yhteiskunnallisena hyödykkeenä se voi myös olla haitallinen. Laadullisen tutkimuksen perinteissä suhtaudutaan tutkimuksen etiikkaan erilaisin tavoin, joista löytyy kaksi ääripäätä. Ensimmäisessä tutkimusetiikan ongelmat liittyvät tutkimustoimintaan, kuten aineiston keräämiseen ja menetelmien luotettavuuteen. Toisessa ääripäässä valinnat, jotka on tehty tutkimuksessa, ovat moraalisia. (Sarajärvi & Tuomi 2002, 125.)

7.2 Tutkimuksen toteutus

Seuraavissa luvuissa kuvaillaan tutkimusmenetelmää, jota on käytetty tässä opinnäytetyössä. Luvuissa kuvataan, mitä haasteita tutkimuksessa tuli vastaan ja kerrotaan miksi päädyttiin juuri tähän tutkimusmenetelmään. Lopussa on esitelty laadullisen tutkimuksen analysointia, jolla avataan haastatteluiden sisältöä.

7.2.1 Haastattelu, havainnointi ja av-dokumentointi

Haastattelulomakkeet (Liite 1) lähetettiin sähköpostilla kahdeksalle henkilölle, jotka olivat mukana opintomatalla Keniassa. Heistä seitsemän vastasi haastatteluamme. Tutkimuksen vastausprosentti oli korkea johtuen varmasti osaltaan ryhmän pienestä koosta ja tiiviistä yhteistyöstä heidän kanssaan. Alun perin oli tarkoitus tehdä haastattelut henkilökohtaisesti kasvotusten, mutta resurssit aika ja raha eivät riittäneet, sillä vastaajat asuvat eri puolella Suomea. Kysymykset haastatteluun ovat yksinkertaisia, selkeitä ja helposti vastattavia, jotta vastaajat ymmärtävät kysymykset oikein.

Testasimme haastattelukysymyksiä kolmella koehenkilöllä, jonka jälkeen saimme rakentavaa palautetta ja kysymyksiä muokattiin selkeämmiksi. Haastateltavien oli mahdollista kysyä apua ja tietoja haastatteliijoilta, jos he kokivat kysymykset epäselviksi. Kenian opintomatalla Katri Karlsson teki av-dokumentointia opinnäytetyötä varten. Kuvia käytettiin hyödyksi kokemuksen havainnollistamisessa sekä kirjallisessa työssä että arviointiseminaarin esityksessä.

7.2.2 Tutkimustulosten analysointi

Yleisin analyysimenetelmä laadullisessa tutkimuksessa on sisällönanalyysi. Eri analyysitavat perustuvat sisällönanalyysiin. Tutkimuksen analyysin eteneminen on hyvin järjestelmällistä. Analysoinnissa on tärkeää rajata tutkimusaineistosta itselleen sopiva materiaali. Kaikki epäolennainen pitää jättää pois tutkimuksesta. Ennalta valittu tutkimuksen kiinnostuksen kohde on tärkeää. Seuraavaksi on tehtävä luokittelu, teemoittelu tai tyypittely aineistolle. Luokittelu on yksinkertaisin tapa järjestää aineistoa. Teemoittelussa painottuu, mitä kustakin teemasta on sanottu. Ryhmittelyä aineistoa tietyiksi tyypeiksi kutsutaan tyypittelyksi. On päätettävä, haluaako aineistosta hakea samankaltaisia vai eriäviä asioita. (Sarajärvi & Tuomi 2002, 93-95.)

Laadullinen analysointi voidaan jakaa kolmeen eri nimikkeeseen: aineistolähtöinen, teoriasidonnainen sekä teorialähtöinen analyysi. Laadullisen tutkimuksen analyysin kattavin ilmaisu on aineistolähtöinen analyysi. Aineistolähtöisessä analyysissä analyysiyksiköt eivät ole ennalta määrättyjä. Aikaisemmillä tiedoilla ei ole tekemistä analyysin toteuttamisen ja lopputuloksen kanssa. Teoriasidonnaisessa analyysissä teoria toimii analyysin apuna. Aikaisemalla tiedolla on vaikutus, mutta teoriaa ei testata vaan sen pyritään avaamaan ajatuksia. Analyysin alussa edetään aineistolähtöisesti, mutta lopputulos on määritelty teoriaosassa. Teorialähtöisessä analyysissä on ennalta asetettu teoria, jolloin tutkittava ilmiö määritellään sen mukaisesti. Tämä aikaisemmin luotu teoria ohjaa aineiston analyysia. Aineiston hankinta, sen analysointi sekä raportointi ovat kaikki teorialähtöistä ja analyysitavalla pyritään testaamaan teoriaa. Näiden analyysimuotojen erot kertovat kuinka paljon teoria ohjaa aineiston hankinnassa, analyysissä ja raportoinnissa. (Sarajärvi & Tuomi 2002, 97-100.)

Tärkeä asia aineiston analyysissä on keksimisen logiikka. Ei ole olemassa tieteellistä metodia, joka takaisi totuuden etsinnän menestyksen. Sarajärvi ja Tuomi (2002, 101-102) ovat tulkinneet: "Tutkija löytää aineistostaan teemoja oman ymmärryksensä avulla." Aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten teko ovat tärkeitä vaiheita. Analysoinnin aikana tutkijalle selviää ongelmien vastaukset tai uusia ongelmakohtia. Analyysintavan valinta ei tapahdu välttämättä automaattisesti. Usein aineistoa kerätään ja analysoidaan samanaikaisesti. Ei ole aina selvää milloin analysointi kerätystä aineistosta aloitetaan. Sanotaan, että ajatuksia pitäisi hautoa, jotta ongelman kohtaamiseen saadaan kypsyyttä ja etäisyyttä. Tämä ei kuitenkaan toimi

opinnäytetyössä. Opinnäytetyössä tulisi ryhtyä analysoimaan heti, sillä aineistoa voidaan tällöin täydentää ja selventää helpommin. (Hirsjärvi ym. 2005, 209-212.)

8 Tutkimuksen tulokset

Seuraavissa luvuissa käydään läpi haastateltavien vastauksia ja avataan heidän näkökulmiaan. Lisäksi on avattu käsite SWOT-analyysi. Haastateltavien vastausten avulla on tehty SWOT-analyysi Samburuista matkailun näkökulmasta. Näin saadaan esille epä- ja kohokohtia kohteesta.

8.1 Haastateltavien näkökulmat

Haastateltavat valmistautuivat tahoillaan matkaa varten omatoimisesti ja kurssin avulla. Haastateltavien näkökulmat peilaavat osaltaan haastateltavien erilaisia taustoja ja tuntemuksia koko matkaan liittyvän ajatusprosessin aikana. Haastattelukysymyksissä ei ole käsitelty matkan jälkeistä mahdollista muutosta haastateltavien käyttäytymisessä tai kulutustottumuksissa.

8.1.1 Kasvatuksellisen opintomatkan motiivit ja valmistautuminen

Eri koulujen informaation kulku kurssista oli hyvin erilainen. Järjestettävän kurssin haastateltavat löysivät monia eri reittejä pitkin. Aikaisimmin siitä löytyi tietoa opinto-oppaasta ennen kouluun hakemista. Koulut tarjosivat tietoa kurssista internet-sivujen kautta esitteessä jaa lähettämällä sähköpostia kurssista. Kaksi löysi kurssin sattumalta vapaasti valittavien kurssien listalta, eivätkä saaneet tietoa mistään muualta. Myös opiskelijakavereilta, jotka olivat osallistuneet aiempina vuosina kurssille, sai tietoa kurssista. Ainoastaan yhden mielestä matkaa varten tehtävät ennakkotehtävät olivat "riittäviä ja hyödyllisiä". Ennakkotehtävät eivät valmistaneet opiskelijaryhmää erilaisen kulttuurin kohtaamiseen ja käytännön olosuhteisiin. Ne pureutuivat enemmän tietämykseen Keniasta ja sen kulttuurista. He kokivat enemmän hyödylliseksi jutella tuttavien kanssa, jotka olivat aiemmin olleet matkalla. "Heiltä pystyi kysymään vinkkejä ja kokemuksia. Tulevilla kursseilla voisi hyödyntää mieluummin aiempia kokemuksia kuin keskittyä teorian lukemiseen."

Kurssilla järjestettävä matka oli vapaaehtoinen. Jokaisen haastateltavan syy osallistua matkalle oli erilainen. Suurimmat syyt olivat kuitenkin halu lähteä matkalle ulkomaille, tutustua eri kulttuurin arki elämään sekä saada uusia kokemuksia. Yksi haastateltavista oli luonnehtinut päätöstään lähteä näin: "Ympäristötyö osana kehitysyhteistyötä kiinnostoi sekä ympäristön tila siellä päin maailmaa. Tilaisuus ja sopiva aika mahdollistivat lähdön.". Harvinainen tilai-

suus, jossa kaikki valmistelut ovat hoidettu ja mukana on natiivioppaita, sai osan lähtemään mukaan. Suurin osa haastateltavista olisi lähtenyt matkalle mukaan, vaikka se ei olisi sisältänyt toisen viikon safariosuutta. Heillä oli kuitenkin ehtoja. Safarin puuttuminen olisi pitänyt näkyä hinnassa, matkan kesto olisi silti pitänyt olla kaksi viikkoa ja yksi haastateltavista olisi jäänyt matkan jälkeen omatoimiselle retkelle maahan. Yksi ei olisi lähtenyt matkalle: "Tuntuu turhalta lähteä niin kauas vain viikoksi ja menettää mahdollisuus safarimatkaan."

Opiskelijaryhmän kokemukset kehitysyhteistyöstä ovat hyvin heikot. Ainoastaan yksi on aikaisemmin osallistunut vapaaehtoistyömatkoille Intiaan lastenkotiin sekä slummialueelle Brasiliaan. Moni on kuitenkin ottanut selvää kehitysyhteistyöstä ja seurannut mediaa sen kannalta ennen matkaa. Jonkinlaisia mielikuvia Keniasta ja sen ympäristöstä oli lähes jokaisella haastateltavalla. Ainoastaan yksi ilmoitti: "En tiennyt Keniasta tai matkaohjelmasta mitään, kun ilmoittauduin mukaan.". Yhdelle haastateltavista maa oli jo ennestään tuttu ja hän odotti näkevänsä ihmisten arkielämää. Matkan tarkoitus oli monelle pitkään hämärän peitossa ja he ihmettelivät, mitä koulu ja kyläläiset matkasta hyötyisivät. Turvallisuus oli yksi huolenaihe, etenkin Nairobien levottomuudet ja terrorismi. Negatiivisia tunteita haastateltavilla ei ollut, mutta pelkoina olivat oma ja muiden sopeutuminen sekä kyky ylittää mukavuusrajansa.

8.1.2 Kokemuksia kohteessa

Kokemukset tuen ja opastuksen riittävästä saamisesta jakautui täysin haastateltavien kesken. Yhden mielestä hän tunsi jäävänsä ilman minkäänlaista tukea ja opastusta ohjaavan opettajan suunnalta. Toisen mielestä tuen saannin määrä menetteli ja hän koki saavansa liikaakin holhousta ohjaajien taholta. Hän olisi toivonut ohjaajien olevan käytettävissä taustatukena ja antaneet opiskelijoille enemmän tilaa ja luottaneet heihin. Kaksi haastateltavaa taas yksinkertaisesti koki saaneensa tarpeeksi tukea ja opastusta. Yksi haastateltavista kiteytti tunteensa: "Uskon, että opiskelijoilta saatu vertaistuki oli ohjaajien tukea tärkeämpää.". Kukaan opiskelijaryhmästä ei tuntenut oloaan uhatuksi. Kuitenkin turvattomuuden tuntua toivat naapurikylissä tapahtuneet rauhattomuudet ja " yöllinen vessareissu savannilla kiiluvien silmäparien tuijottaessa".

Olosuhteet olivat hankalat ja erilaiset, joten ensimmäinen yö oli monelle jännittävä. Yöpaikkaa luonnehditaan viileäksi, mukavaksi nukkua ja shokeeraavaksi. Olosuhteita ei kuitenkaan haluta muuttaa, sillä ajatus oli elää mahdollisimman autenttisesti paikallisten olosuhteissa. Lämmin vastaanotto kyläläisiltä pehmitti laskua ja rauhoitti kulttuurishokista kärsineitä. Päällimmäiset ajatukset opiskelijaryhmällä ovat positiiviset, olosuhteet tekivät tästä matkasta erikoisemman. "Päivittäisen työskentelyn ja leppoisan yhdessäolon myötä paikka alkoi pian tuntua kodilta, eikä juoksevaa vettä, sähköä tai kaupunkien hälyä osannut kaivata. Yhdessä

kokkaaminen sekä veden- ja polttopuunhakureissut antoivat myös mahdollisuuden kontaktiin paikallisten kanssa, vaikkei yhteistä kieltä välttämättä löytynyt."

8.1.3 Kasvatuksellisen opintomatkan jälkeiset tunnelmat

Opintomatkan aikana jokaisen haastateltavan ennakkokäsitykset ovat muuttuneet. Vaikka kyse olikin mikroprojekteista, käsitys kehitysyhteistyön haastavuudesta ja hitaudesta huomattiin. Samalla kuitenkin moni ymmärsi kuinka antoisaa ja mielekästä kehitysyhteistyön parissa toimiminen on. Yksi haastateltava luuli kehitysyhteistyön avautuvan enemmän tämän luontoisella matkalla. Tilanteen ollessa sekä opiskelijaryhmälle että kylälle uusi ja varmasti haastava, ihmeteltiin kuinka lämpimiä ja ystävällisiä ihmiset olivat. "Perinteisistä heimoista opin, että he ovat ihmisinä loppupeleissä samanlaisia kuin mekin, vain eri tavat ja kulttuuri." Paikallisten rento suhtautuminen ja naisten avoimuus yllättivät opiskelijaryhmän. Paikalliset naiset jakoivat avoimesti heidän kokemuksiaan perhesuhteista, seksuaalisuudesta ja kohtaamisestaan ihmisoikeusrikkomuksista.

Huippuhetkiä on yhtä monta kuin haastateltavaa. Mukavuusrajojen ylittäminen oli kaikkien mieleen. Neljä haastateltavista mainitsi parhaaksi hetkeksi yöpymisen paikallisten kotona. Tunne siitä, että piti luottaa täysin tuntemattomiin ihmisiin aivan uudenvälisissä olosuhteissa, oli ainutkertainen. Kaksi mainitsivat mieleenpainuvimmaksi tapahtumaksi norsun lannan keräämisen savannilta. Norsun lantaa käytettiin kirjoituspaperin valmistamiseen. Yhdelle haastateltavista ainutlaatuisin hetki oli, kun eräänä iltana he istuivat nuotiolla myöhäiseen yöhön asti keskustellen paikallisten paimentolaismiesten kanssa elämäntyyleistä, luonnosta sekä Samburujen kohtaamasta syrjinnästä yhteiskunnassa. Jokainen tuntui olevan samalla aaltopituudella sillä hetkellä. Kaikki haastateltavat lähtivät matkalle uudestaan. Yksi kuitenkin tarjensi: "Matka oli niin uniikki, että en toistaisi samaa reissua, koska toisella kertaa se ei enää tuntuisi samalta."

Opiskelijaryhmä palasi matkalta kokemuksia rikkaampana. Käsitys maailmasta oli kasvanut ja avartunut. He kokivat saaneensa itselleen lisää itseluottamusta, kärsivällisyyttä, suvaitsevaisuutta ja rohkeutta. "Tajusin kuinka erilaisissa olosuhteissa voikaan elää, mutta toisaalta kuinka paljon yhteistä voi löytää eri taustoista huolimatta." Halu etsiä opiskelu- ja työmahdollisuuksia kehitysyhteistyön parissa voimistui. Itsestään löytyi uusia ominaisuuksia, joita ei tiennyt olevan. Opiskelijaryhmän vierailun hyöty matkailukylälle ei ollut kaikille selkeä. Haastateltavat tunsivat, että heidän mikroprojekteistaan ei ollut suurta hyötyä. Jos työtä jatketaan, tulokset näkyisivät tulevaisuudessa paremmin. Yksi toivoi, että kehitysprojektit helpottaisivat paikallisten arkielämää. Opiskelijaryhmä koki olevansa enemmin vieraan kulttuurin edustajien tasavertaisia yhteistyökumppaneita kuin turisteja. "Me oletettavasti toimimme hy-

vänä harjoitusryhmänä, sillä ryhmän koko oli suhteellisen pieni, jäsenet olivat kaikki nuoria tyttöjä ja olimme riittävän pitkän ajan, että he pääsivät tutustumaan itse ihmisiin."

Haastateltavista kaksi mainitsi kylän tarvitsevan pientä länsimaalaista kosketusta. Jonkinlainen käymälä sekä suihku tulisi järjestää, kuitenkin tyyliin luontevaksi. Ympäristöön sopivia aurinkotuoleja ja riippumattoja ehdotettiin. Ryhmä toivoi enemmän vuorovaikutusta paikallisten kanssa esimerkiksi eläintenhoidon ja ruoanlaiton (Kuva 11) kautta. Paikallisten itsevarma ote toimintaan innostaisi vierailijoita enemmän. Kun kyläläiset näyttävät ylpeytensä työhön, koteihinsa ja perinteisiinsä, välittyy vieraille positiivinen tunne. Kylän pitäisi kehittää näkyvyyttään, jotta ihmiset tietäisivät paikasta. "Tärkeintä olisi löytää keinoja muodostaa kohteesta myyntikelpoinen paketti, joka sisältäisi esimerkiksi kuljetuksen, majoituksen, ruoan ja kielitaitoisen oppaan, joka olisi kaiken aikaa vieraiden käytettävissä tulkkina ja käytännön asioiden järjestelijänä." Olisi luontevaa, että matkan pakettiin kuuluisi moskiittoverkot sekä taskulamput, sillä ne ovat uudelleen käytettävissä ja tarpeellisia. Matkaa markkinoitaisiin pakkettina, jossa on mahdollisuus tutustua aitoon Samburu-elämään paikallisten kanssa. Matka voisi toimia budjettimatkana safarituristeille, sillä tällä hetkellä safarimajoitukset ovat erittäin kalliita. Verkostoituminen on alkanut opiskelijaryhmän kautta. Haastateltavat toivovat, että ne kehitysmuodot, mitä kylässä tapahtuvat, auttavat ihmisiä aidosti, eivätkä turmele kylää ja sen asukkaita.

Kuva 11: Paikallisten teen keittoa

8.2 SWOT-analyysi

SWOT-analyysin kehittäjä on Albert Humphrey ja se saa nimensä englanninkielisistä sanoista strength, weakness, opportunities ja threats (Chapman 2007). SWOT-analyysi on kokoava analyysi yrityksen tai organisaation voimavaroista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhista. Vahvuudet ja heikkoudet ovat yrityksen sisäisiä tekijöitä kun taas mahdollisuudet ja uhat ovat yrityksestä riippumattomia eli ulkopuolisia tekijöitä. On otettava huomioon, että uhka voi olla myös mahdollisuus tai heikkous myös vahvuus. SWOT-analyysistä kehkeytyy tilannekatsaus ja perusta strategiselle suunnittelulle ja päätöksenteolle. SWOT-analyysin käyttökohde voi vaihdella yksityishenkilöstä suureen kansainväliseen yritykseen ja sitä voi hyödyntää melkein mikä tahansa ongelman tai tilanteen tarkastelussa. (Hoffrén 1999, 35-37.)

SWOT-analyysin tulokset tarjoavat tietoa yrityksen tai organisaation tilanteesta ja tulevasta suunnasta. Aivoriivissä ja työpajoissa SWOT -analyysin tekeminen toimii hyvin, sillä se on usein nopea ja helppo tehdä. Tavallisesti SWOT-analyysissä käytetään 2x2 pohjaa, varsinkin liiketoiminta- ja markkinointisuunnitelmissa. SWOT-analyysiä voidaan käyttää muun muassa strategiseen suunnitteluun, kilpailijoiden arviointiin, markkinointiin, tutkimusraportteihin sekä yritys- ja tuotekehittelyihin. SWOT-analyysiä käytetään usein osana isommassa liiketoiminnassa tai hankkeen suunnittelussa. (Chapman 2007.)

8.3 Nalare-naisryhmän matkailukylä SWOT- analyysin kautta tarkasteltuna

Seuraavissa luvuissa käsitellään Nalare-naisryhmän kehittämää ja ylläpitämää matkailukylää SWOT-analyysin avulla. Vahvuuksina on käyty läpi syitä matkustaa alueelle. Heikkouksina tutkitaan matkailua rajoittavia tekijöitä. Mahdollisuudet tarkoittavat kyseisessä luvussa kylän kehitysmahdollisuuksista matkailussa. Viimeisessä luvussa käsitellään matkailutoimintaa uhkaavia tekijöitä.

8.3.1 Vahvuudet matkailukohteena

Samburu-heimon asuinalueen ehdoton vahvuus matkailun kannalta tarkasteltuna on alueen luonto. Kenialainen savanni avautuu silmänkantamattomiin leirien ympärillä ja alueen eläimistö on lähellä. Luonto on koskematonta verrattuna esimerkiksi suuriin luontomatkailukohteisiin, kuten Masai Maraan. Masai Mara on suuri kansallinen suojelualue Etelä- Keniassa, jossa vierailee vuosittain tuhansia matkailijoita. Erityisesti gnuiden suuri vaellus Tansaniasta Kenian puolelle on suosittu vierailuajankohta puistossa. (Pike 1999, 197- 198.) Matkailijamäärät kulluttavat maastoa ja puiston ja sen lähialueen luonnonvaroja. Puiston alue on suojeltu ja siisti, mutta puistoa lähestyttäessä on ilmiselvää että matkailijat tuovat alueelle roskia. Matkailuyrittäminen puiston sisäpuolella on säännösteltyä ja kallista, mikä aiheuttaa matkailuyritysten ilmaantumisen puiston välittömään läheisyyteen. Näiden yritysten valvonta ei ole niin tarkkaa kuin puiston sisäpuolella toimivien yritysten, mikä johtaa säännösten ja jopa lakien kiertämiseen.

Toinen alueen vahvuuksista on paikallisväestö. Opiskelijaryhmän kokemusten mukaan Samburut ovat vieraanvaraisia ja uteliaita matkailijoita kohtaan. He ovat kiinnostuneet kommunikoimaan ja toimimaan yhteistyössä matkailijoiden kanssa ja kertomaan jokapäiväisestä elämästään. Heillä on myös valtavasti tietoa alueen kasvistosta ja eläimistöstä. Esimerkiksi Masai Marassa alkuperäisasukkaat toimivat usein safariautojen kuskeina ja oppaina. Matkailijat hyötyvät tällöin heidän tiedoistaan ja alueen tuntemuksestaan. Matkailijoille kokemuksen avaaminen asiantuntevan oppaan avulla muuttaa sen elämykseksi, opas voi parhaimmillaan auttaa

matkailijaa kokemaan jotain ainutlaatuista. Asiantunteva paikallisopas lisää myös turvallisuutta savannilla kuljettaessa, sillä he osaavat arvioida eläinten liikkeitä ja esimerkiksi sään vaihteluita. Osaavilla oppailla on suuri merkitys alueen kulumiseen matkailukäytössä.

Masai Marassa yksi suurimmista ongelmista on safariautojen poikkeaminen ennalta määrätyiltä reiteiltä. Tätä tapahtuu sillä matkailijat haluavat nähdä eläimiä lähempää ja ovat valmiita jopa lahjomaan kuskinsa ajamaan lähemmäs. Kuskit elävät matkailijoiden antamalla tipeillä, eivätkä matkailijat anna yhtä suuria tippejä, elleivät he näe eläimiä kunnolla ja mahdollisimman läheltä. Ongelmaa saisi kitkettyä lisäämällä sekä matkailijoiden että kuskien tietoisuutta reiteiltä poikkeamisen haitoista. Samburuilla ei tietenkään ole käytössään safariautoja, mikä on alueen kulumisen ja eläimistön rauhan kannalta vain positiivinen asia. Oppaan seurassa maastoon on mahdollista tutustua jalkaisin. Samburu-heimon asuinalue ei ole kansallinen suojelualue, kuten esimerkiksi Masai Mara on. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että säännöt alueella eivät ole yhtä tiukat kuin kansallisilla suojelualueilla. Eläimet eivät ole yhtä tottuneet ihmisten läsnäoloon, mikä saattaa tehdä niiden näkemisen haastavammaksi, mutta eläimiä saa tarkkailla lähempää eikä eläimiä tarkkailevien autokuntien määrää ole rajoitettu. Autoista poistuminen on sallittua, mikä lisää osaltaan oppaiden vastuuta asiakkaiden turvallisuudesta. Jalkaisin luonnossa liikkuminen on aina riski ja oppaan tulee tietää tarkasti eläinten reitit ja tuntea niiden käyttäytymismallit alueella. Matkailijoille on tietenkin tärkeää muistuttaa heidän omaa vastuutaan turvallisuudestaan.

8.3.2 Heikkoudet matkailijan näkökulmasta

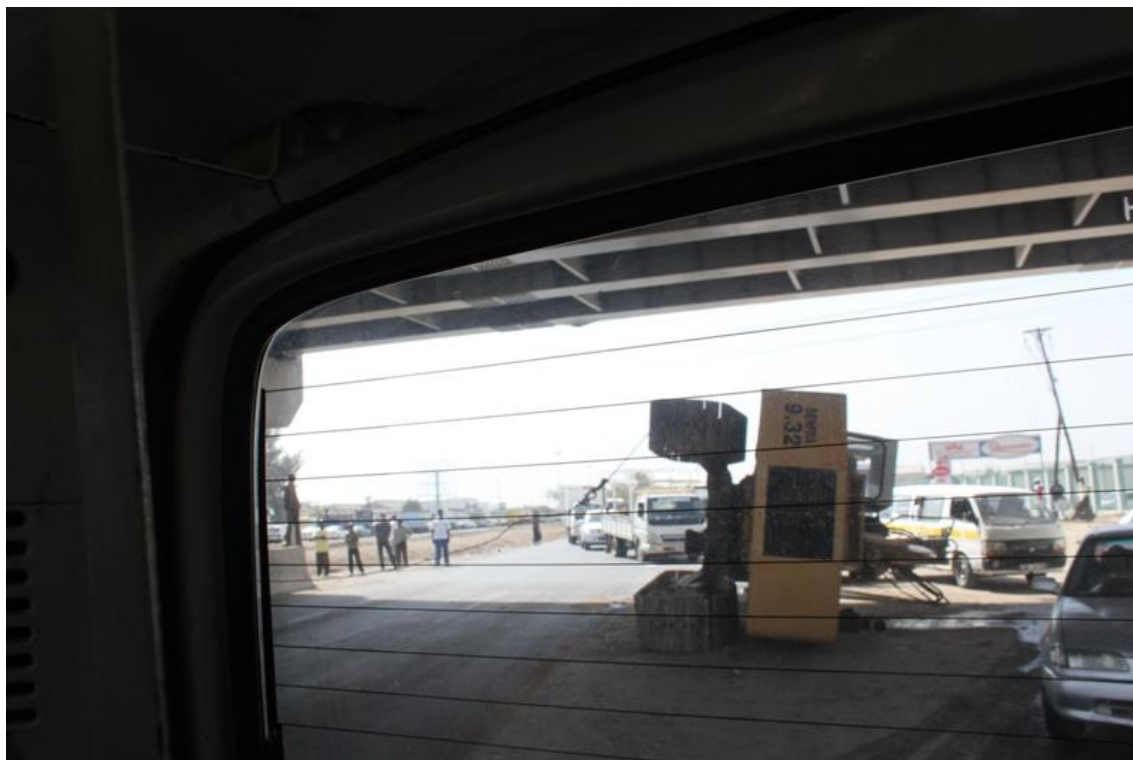
Samburu-heimon suurin ongelma on puhtaan juomaveden puute (Kuva 12). Opiskelijat kokivat millaista on kävellä useiden kilometrien matka hakemaan vettä kuivuneeseen joen uomaan kaivetusta lähteestä. Usein juomapaikalla oli useita ihmisiä ja eläimiä ja osa joutui lähtemään takaisin ilman vettä. Vesi nousee lähteestä hitaasti ja sen on annettava tihkua pintaan ennen kuin sitä on mahdollista kerätä. Lähteellä oli valtavasti ampiaisia ja mehiläisiä, sillä ne haakeutuvat äärimmäisen kuivissa oloissa kaiken kosteuden ääreen nopeasti. Lähde ympäröidään käytön jälkeen orapihlajan oksilla, jotta villieläimet eivät juo vettä. Kehitysyhteistyötä puhtaan juomaveden hankkimiseksi on tehty Samburuiden parissa ennenkin, esimerkiksi The Samburu Project on ollut toiminnassa vuodesta 2009. SEED Samburu -kehitysyhteistyöprojekti on aloitettu vuonna 2007 ja tämän projektin yhteydessä Samburuiden alueelle on rakennettu kaivoja. (Lolkile 2012, 2.) Tehokkaat kaivot nostavat vettä syvemmältä ja nopeammin, tarjoten sitä näin enemmän kuin pienet, käsin kaivetut kaivot. Tämä voidaan kuitenkin nähdä ekologisenä ongelmana, sillä kuivalla alueella pohjavesivarannot ovat hyvin rajalliset. Alueella toimivat lomahotellit ovat osallistuneet vesikaivojen kustannuksiin. Alueella matkailtaessa on tärkeää osallistua tavalla tai toisella juomaveden hankintaan ja mahdollistamiseen, sillä puute vedestä on kuivana kautena konkreettinen ongelma.

Kuva 12: Juomaveden puhdistusta kasvin avulla

Nalare-naisryhmän ylläpitämän matkailukylän heikkous on sen vaikea saavutettavuus. Sinne ei ole julkista liikennettä, ainoa vaihtoehto on yksityisautoilu. Yksityiskoneella on mahdollista laskeutua alueen lähistölle, mutta varsinainen lähin lentokenttä sijaitsee pääkaupunki Nairobissa ja pienlentokoneiden lentoturvallisuus on huono. Liikenneturvallisuus koko Keniassa on erittäin heikko (Kuva 13) ja teiden kunto (Kuva 14) huono. Pimeällä kannattaa välttää liikkumista, sillä rikoksen uhriksi joutumisen mahdollisuus on tällöin suuri. Katuvalojen puuttuessa myös eläimistä johtuvat autokolarit ovat yleisempiä yöllä. (Suomen suurlähetystö 2013.)

Kuva 13: Liikenneonnettomuus Keniassa

Kuva 14: Autoilu savannilla on haastavaa, vaikka siellä ei ole muuta liikennettä

Tämän kaltainen matkailukylä ilman mukavuuksia vetoaa vain pieneen kohderyhmään. Tämä rajoittaa matkailukylästä saatavia tuloja. Markkinointi ja mainonta on osattava suunnata juuri oikealle kohderyhmälle. Kohderyhmään vetoavat tekijät tulee säilyttää matkakohteessa. Afrikkaan matkustaminen on suhteellisen kallista (Suomesta), sillä lennot maksavat paljon ja matkaa varten tarvitsee hankkia kalliita rokotuksia sekä malaria-lääkitys. Matkustamisen hintaa lisää myös omatoimimatkustamisen vaikeus ja turvattomuus. Nalare-naisryhmällä ei välttämättä ole mahdollisuutta hankkia tietoa kohderyhmästään tai markkinoida matkailutuotteita. Markkinointi tapahtuu suurilta osin puskaradion välityksellä. Yhteisen kielen löytäminen paikallisten ja matkailijoiden välillä on haastavaa. Keniassa puhutaan laajalti englantia, mutta maaseudulla puhutaan usein vain paikallisia heimokieliä. Esimerkiksi opiskelijaryhmän mu-

kana oli swahilia ja englantia puhuva tulkki, joka ei kuitenkaan samburua. Tällöin tarvittiin toinen henkilö tulkkamaan samburusta swahilin kielelle ja toisin päin.

8.3.3 Mahdollisuudet kehittymiseen

Erikoisissa ja vaativissa olosuhteissa matkailu syventää nopeasti ja tehokkaasti ryhmän yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä toistensa että isäntinä toimivien Samburu- naisten kanssa. Vaativien olosuhteiden kohtaaminen ja niissä toimiminen onnistuneesti voimauttaa myös yksilötasolla ja antaa positiivisia kokemuksia. Matkailijoiden tietoisuus ympäröivästä maailmasta kasvaa heidän tutustuessaan eri kulttuuritaustaisiin ihmisiin läheisesti ja toimiessaan heidän kanssaan yhteistyössä. Myös Samburu- naisten elinolosuhteiden konkreettinen kokeminen antaa uusia näkökulmia matkailijoiden omaan elämään ja toimintaan. Opintomatkaan osallistuneet opiskelijat kokivat muun muassa oman puhtaan veden käyttönsä muuttuneen matkan jälkeen säästeliäämmäksi. Tämänkaltaisiin valintoihin vaikuttaminen on yksi matkailun suurista eduista.

Paikallisväestö hyötyy matkailusta taloudellisesti. Matkailutoiminta lisää myös sidosyritysten kasvua alueella ja mahdollistaa myös uusien toimijoiden synnyn. Matkailuyritykset työllistävät paikallisia ja tarjoavat mahdollisuuden oppia uusia elinkeinoja. Taloudellinen hyötyminen mahdollistaa osaltaan esimerkiksi lasten koulutusta ja terveydenhuoltoa. Matkailijoiden kohtaaminen myös laajentaa paikallisten matkailutoimijoiden maailmankuvaa niin hyvässä kuin pahassakin. Tiedon lisääntyessä ja mahdollisten negatiivisten kokemusten myötä paikalliset oppivat kriittisyyttä länsimaisia toimintatapoja kohtaan ja tästä voi nousta halu toimia tehdä asioita toisin omassa yrityksessään.

Matkailutoiminnan laajentaessa paikallisten tietämystä ja lisätessä mahdollisuuksia koulutukseen on mahdollista, että paikalliset ihmiset alkavat ymmärtää joidenkin vanhojen tapojensa olevan epäeettisiä ja ihmisoikeuksia loukkaavia. Samburuuden parissa tällaisia tapoja ovat esimerkiksi lasten ympärileikkaus ja tyttöjen beading-käytäntö. Samburut itse eivät koe toimintaansa vääräksi tai haitalliseksi lapsille. Kuitenkin sekä fyysiset että psyykkiset seuraukset ovat lapsien kannalta raskaita.

8.3.4 Matkailua uhkaavat tekijät

Keniassa, kuten useissa kehittyvän Afrikan maissa, hallinto saattaa olla korruptoitunut tai yhden puolueen rajattomaan vallankäyttöön perustuva. Tällöin matkustusolot maassa saattavat muuttua radikaalisti ja maahan matkustaminen voi kokonaisuudessaan olla vaikeaa, esimerkiksi rajamuodollisuuksien takia. Hallinto saattaa myös myydä paikallisten maita suurille matkailuyrityksille ja näin ajaa paikalliset ahtaalle. Maan poliittinen tilanne aiheuttaa ajoittain

levottomuuksia ja turvattomuutta sekä paikallisille että matkailijoille, esimerkiksi pääkaupunki Nairobini syksyllä 2013 tapahtunut terrori-isku Westgaten ostoskeskuksessa. Keniassa matkailijoiden turvallisuus saattaa olla uhattuna. Etenkin Nairobissa ja Mombasassa aseellinen ryöstön mahdollisuus on suuri. Matkailua Kenian ja Somalian rajalle kehoitetaan välttämään pitkään jatkuneen sotilaallisen liikehdinnän vuoksi. (Suomen suurlähetystö 2013.)

Matkailijoiden liikkuminen matkakohteeseen ja -kohteessa aiheuttaa maaperän mekaanista kulumista eli eroosiota (Kuva 15), joka voi johtaa vakaviin ongelmiin. Maaperän kuluminen uhkaa myös alkuperäiskansojen elinkeinoja, esimerkiksi karjan kasvatusta. Suurien matkailijamäärien vierailu alueella voi lopulta aiheuttaa eläin- ja kasvilajien katoamisen ja koko ympäristön vaarantumisen. Matkailijat kuluttavat myös alueen rajallisia vesivaroja sekä muodostavat niille saastumisuhan. Matkailun vaikutukset ympäristöön näkyvät vähitellen ja niiden muodostumiseen saattaa kulua vuosia. Jos luonnon ympäristöä vaarannetaan liikaa, matkailun vetovoimatekijät katoavat ja sen myötä myös matkailusta saatavat tulot.

Kuva 15: Aita rajaa vasemmalle laidunmaan ja oikealle luonnonsuojelualueen

Jo lähes vuosikymmen sitten Kenian taloudesta kymmenen prosenttia pohjautui matkailuun (Vuorenmaa 2005). Matkailu on edelleen kasvava elinkeino Keniassa ja on nousemassa pääelinkeinoksi maatalouden ohelle. Tämä muuttaa maan elinkeinorakennetta suhdanneherkempään suuntaan, sillä matkailu on altis talouden vaihteluille. Taloudellisen tilanteen heikentyessä matkailijoiden kotimaissa, he karsivat kuluissaan ensimmäisenä lomailusta ja muista vapaa-ajan aktiviteeteista. Maatalous taas on alkutuotantoa, joka on tarpeellinen jokapäiväisessä elämässä.

9 Johtopäätökset

Tärkeintä matkailukylän kehityksen kannalta on, että se tapahtuu paikallisten ja ympäristön ehdoilla. Muutoin kohteen vetovoima häviää. Joitain helpottavia länsimaalaisia mukavuuksia opiskelijaryhmä kaipasi, esimerkiksi parempaa käymälää (Kuva 16) ja peseytymismahdollisuuksia. Alueella ei ole juoksevaa vettä, joten käymälä ja peseytyminen tulisi toteuttaa vaihtoehtoisin keinoin. Peseytymismahdollisuuksia ei tällä hetkellä ole ollenkaan. Matkailijoille voitaisiin keittää lämpimäksi peseytymisvettä ja tarjota mahdollisuus kompostikäymälään. Yksi vaihtoehto olisi yhteistyö jonkin lähialueella sijaitsevan lomahotellin kanssa. Matkapakettiin voitaisiin liittää joitain öitä Nalare-naisryhmän kylässä ja osa öistä vietettäisiin mukavasti lomahotellissa. Tämänkaltaisessa järjestelyssä kokemuksen autenttisuus kärsisi, mutta mukavuus matkailijalle olisi suurempi. Tämä myös laajentaisi kiinnostunutta kohderyhmää, sillä kovin moni matkailija ei ole valmis viipymään viikkoa oloissa, joissa peseytyminen on hyvin hankalaa. Käymälän suunnittelussa on myös huomioitava sen nopea täyttyminen. Käymälä voitaisiin rakentaa kehitysyhteistyöprojektina, joka edistäisi kohteen vetovoimaisuutta matkailijoille.

Kuva 16: Opiskelijaryhmä kaivoi itselleen käymäläkuopan

Matkailukylän kohderyhmänä on erikoisempaa ja haastavampaa matkaa haluavat asiakkaat, jotka nauttivat autenttisista oloista ja mukavuusalueilta poistumisesta. Ympäristön säilyttämiseksi on suotavaa, että matkailukertoja kylään ei ole monta vuoden aikana. Liian monen

matkailukerran haitat ylittävät niistä saadut hyödyt. Mielestämme kohderyhmään kuuluvat olisivat iältään melko nuoria, sillä olot matkailukylässä ovat henkisesti ja fyysisesti haastavia länsimaalaiselle matkailijalle. Matkailukylällä ei kuitenkaan ole ikärajaa, sillä matkailukohde käy kaikenikäisille. Jos matkaseurueessa on nuoria lapsia tai huonokuntoisia vanhempia ihmisiä, voi viipymää kylässä muokata ryhmän tarpeiden mukaan.

Markkinoinnin kautta kohdetta tehdään tunnetuksi uusille asiakkaille. Tämä on kuitenkin haastavaa Nalare-naisryhmälle omin avuin, sillä heillä ei ole mahdollisuutta internetin, kännykän tai lehtimainonnan käyttöön. Markkinoinnissa on siis tehtävä yhteistyötä sekä kenialaisten että ulkomaalaisten toimijoiden kanssa. On tärkeää markkinoida matkailutuotetta autenttisenä ja aktiivisena kokemuksena paikallisen alkuperäiskansan vieraana. Matkailijoiden kokemuksista kertovien ja matkailijoiden päivitettävissä olevien palvelimien (esimerkiksi Tripadvisor) avulla kohteen markkinointi on helppoa ja halpaa verrattuna mainostoimiston tekemään mainontaan. Aidot kertomukset matkailukylästä antavat rehellisen kuvan matkan luonteesta. Vierailun tarkoituksena ei ole lepäillä, vaan olla aktiivisena osallistujana paikallisten arkielämässä. Matkaan tulisi paketoita muutakin kuin yöpyminen kylässä. Tällaisia aktiviteetteja olisivat esimerkiksi norsun lannan keruu ja siitä paperin valmistaminen. Paikallisten arkielämään tutustuminen vedenhaun ja ruoanlaiton merkeissä tulisi sisällyttää ohjelmaan ehdottomasti.

On syytä tarkastella matkailukylän kehittämistä kriittiseltäkin näkökannalta. Matkailijoiden tuominen Nalare-naisryhmän elämään saattaa lisätä sekä naisten että ympäristön kuormitusta liikaa. Seurauksena voi olla ympäristön tai paikalliskulttuurin pysyvä muuttuminen negatiivisempaan suuntaan. Vaikka matkailu tuo naisille lisää tuloja, se aiheuttaa kilpailua ja eriarvoisuutta paikallisten välillä. Jos paikalliset ovat onnellisia nykytilanteessa, miksi yrittää turhaan länsimaalaistaa kylän toimintaa. Matkailu tuo mukanaan negatiivisia lieveilmiöitä, kuten korruptiota, kulttuurin häviämistä ja luonnonvarojen kuluttamista. Kaikki nämä seikat on otettava huomioon matkailukylän kehitettäessä. Keskusteluyhteyttä paikallisväestöön on vaalettava alati.

10 Yhteenveto

Suhtauduimme opinnäytetyöhön avoimin mielin, mutta kuitenkin vakavasti. Tutkimusaiheen valitseminen kävi helposti, sillä se oli ajankohtainen. Tutkimusaihe tuntui melkein valitsevan meidät. Olimme positiivisesti yllättyneitä korkeasta vastausprosentista haastattelussa. Vastauksista huomasi, että jokainen haastateltava oli käyttänyt aikaa vastatessaan ja paneutunut kysymyksiin huolella. Haastatteluista olisi kuitenkin voinut tehdä syväluotaavampia tekemällä ne henkilökohtaisesti tai pienryhmissä kasvotusten. Pienryhmähaastatteluissa olisimme pääs-

seet seuraamaan ryhmän jäsenten välistä keskustelua, mutta tällöin luottamuksellinen vastustapa olisi kärsinyt.

Opinnäytetyömme haasteena oli aiheen rajaaminen ja sopivien haastattelukysymyksien löytäminen. Aiheesta on hyvin helppo poiketa, sillä tietoa ja näkökulmia löytyy runsaasti. On vaikeaa löytää luotettavaa ja puolueetonta lähdettä koskien kehitysyhteistyötä Afrikassa. Tunsimme haasteeksi sen, että vain toinen tutkijoista oli mukana varsinaisella opintomatalla. Näin ollen hänellä ei ollut omakohtaisia kokemuksia annettavaksi työhön. Siitä tuli kuitenkin puolueeton näkökulma, jota henkilökohtaiset tunteet eivät värittäneet. Koimme molemmat aiheen mielenkiintoiseksi, jolloin kirjoittaminenkin oli luontevaa ja vaivatonta. Opinnäytetyön tekeminen pienryhmässä sopi meille, sillä olimme harjaantuneet opiskelujen ohessa ryhmätyöskentelyyn. Parityöskentelyssä pystyimme arvioimaan toistemme tekstejä ja kannustamaan toisiamme. Tunnumme kehittyneemme ammatillisesti opinnäytetyötä tehdessämme. Olemme tyytyväisiä opinnäytetyön lopputulokseen.

Lähteet

Kirjallisuus

- Dielemans, J. 2008. Tervetuloa paratiisiin - reportaasi turismiteollisuudesta. Keuruu: Otavan Kirjapaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. 11. painos. Helsinki: Tammi.
- Hoffrén, S. 1999. Perustettavan yrityksen liiketoimintasuunnitelman laatiminen. Helsinki: Edita.
- Kalmari, H. & Kelola, K. 2009. Vastuullisen matkailijan käsikirja. Keuruu: Image Kustannus.
- Koponen, J. 2009. Kehitysmatutkimus- johdatus perusteisiin. 3. painos. Helsinki: Hakapaino.
- Pike, J. 1999. Insight guide Kenya. Apa Publications.
- Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Vuoristo, K-V. 2000. Matkailun muodot. Porvoo: WS Bookwell.

Sähköiset lähteet

- Chapman, A. 2007. SWOT Analysis. Viitattu 30.7. 2013.
<http://www.businessballs.com/swotanalysisfreetemplate.htm>
- Forsius, A. 2004. Saippuan historiaa. Viitattu 25.7. 2013.
<http://www.saunalahti.fi/arnoldus/saippua.html>
- Information Please. 2007. The Abolition of Female Genital Mutilation. Viitattu 25.7.2013.
<http://www.infoplease.com/ipa/A0001524.html>
- Kehitysyhteistyön palvelukeskus. 2010. Kepan ajankohtaiskatsaukset 5, 2010. Viitattu 8.4.2013.
<http://www.kepa.fi/tiedostot/julkaisut/aitoa-apua.pdf>
- KILROY. 2013. Vastuullinen matkailu. Viitattu 29.3.2013.
<http://www.kilroy.fi/tietoa-kilroysta/vastuullinen-matkailu>
- Laitinen, E. 2010. Kehitysyhteistyön opetus ammattikorkeakouluissa - FUAS kokemuksia. Viitattu 25.3.2013.
<http://www.uasjournal.fi/index.php/K-O/article/viewFile/1264/1175>
- Laitinen, E. 2012. Kehitysyhteistyöopinnot. Viitattu 27.8.2013.
<http://www.fuas.fi/Ajankohtaista/Documents/kehy%202012-2013.pdf>
- Lolkile, J.L. 2012. News and information letter of SEED Samburu. Viitattu 4.4.2013.
<http://www.seedsamburu.com/PDFNieuwsbrief/Read%20SEED%20October%202012.pdf>
- McKenzie, D. 2011. Activist battles the Kenyan tradition of raping “beading”. Viitattu 26.3.2013.
<http://edition.cnn.com/2011/WORLD/africa/05/11/kenya.children.beading/>
- Ogola, H. 1997. Onko osallistava kehitys uusi kontrollin teoria? Maailman kuvalehti Viitattu 4.4.2013.
<http://www.maailmankuvalehti.fi/node/2942>

Samburu Empowerment through Education and Development. SEED Samburu. Viitattu 4.4.2013.

<http://www.seedsamburu.com/?q=node/675>

Samburu Trust. 2013. About us. Viitattu 14.10.2013.

<http://www.samburutrust.org/about-us/>

Soini, E. 14.5.2011. Mitä kauemmin teen kehitysyhteistyötä, sitä epäilevämmäksi muutun. Suomen kuvalehti. Viitattu 18.4.2013.

<http://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/lukijat-kiittavat-tata-kirjoitusta-kehitysyhteistyosta-rohkeudesta-hammastyttavaa>

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja. 2012. Tyttöjen ja naisten ympärileikkauksen estämisen toimintaohjelma 2012- 2016. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 4.4.2013.

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=5197397&name=DLFE-21903.pdf

Suomen suurlähetystö. 22.9.2013. Kenia: matkustustiedote. Viitattu 14.10.2013.

<http://www.finland.or.ke/Public/default.aspx?contentid=66226&culture=fi-FI>

The Samburu Girl Child Magazine. 2011. Beads of Bondage. Kenya: Samburu Women for Education and Environment Development Organization (SWEEDO). Viitattu 26.8.2013.

http://www.iwgia.org/iwgia_files_publications_files/0578_Beads_of_Bondage_ne.pdf

The Samburu Project. Viitattu 27.3.2013.

<http://www.thesamburuproject.org/about/>

Tribes of Africa. 2012. Viitattu 26.3.2013.

<http://goafrica.about.com/library/bl.samburu.htm>

Ylioppilaslehti. 21.2.2013. Kriisin paikka. Viitattu 23.4.2013.

<http://ylioppilaslehti.fi/2013/02/kriisin-paikka/>

Vuorenmaa, E-M. 2005. Kenian matkailu elpyy. Viitattu 14.10.2013.

<http://www.maailmankuvalehti.fi/node/1736>

Wistuba, V. 25.2.2011. Mitä kehitysyhteistyö on ja mihin sitä tarvitaan. Viitattu 7.7. 2013.

<http://www.maailmantalous.net/fi/artikkeli/mita-kehitysyhteistyö-ja-mihin-sitä-tarvitaan>

Kuvat

Kuva 1: Matkailukylä Keniassa	8
Kuva 2: Matkailijalla on paikallisilta lahjaksi saadut vaatteet päällä ja hän laittaa paikallisten tekemiä koruja esille	9
Kuva 3: Nalare-naisryhmän matkailukylän perinteisesti valmistetut majat	11
Kuva 4: Kenian luontoa	16
Kuva 5: Samburu-heimon perinteiset majat on rakennettu muuraamalla lantaa oksakehikon päälle	18
Kuva 6: Samburuiden karjaan kuuluu myös kameleita	19
Kuva 7: Matkailukylän maja sisältäpäin	23
Kuva 8: Mehiläisvahan sulatus	25
Kuva 9: Kivistä rakennettu pöytä tiskaamista ja ruoanvalmistusta varten	27
Kuva 10: Maja-alueen iltanuotio luo tunnelmaa.....	28
Kuva 11: Paikallisten teen keittoa	36
Kuva 12: Juomaveden puhdistusta kasvin avulla	39
Kuva 13: Liikenneonnettomuus Keniassa	40
Kuva 14: Autoilu savannilla on haastavaa, vaikka siellä ei ole muuta liikennettä	41
Kuva 15: Aita rajaa vasemmalle laidunmaan ja oikealle luonnonsuojelualueen	44
Kuva 16: Opiskelijaryhmä kaivoi itselleen käymäläkuopan.....	45

Liitteet

Liite 1 Haastattelulomake	52
---------------------------------	----

Liite 1 Haastattelulomake

Haastattelu Kenian opintomatkasta 2012

Haastattelun ovat laatineet Katri Karlsson ja Jenni Ruhanen. Vastauksia käytetään opinnäytetyössä, joka koskee Nalare-naisryhmää. Tämä kysely koskee matkan ensimmäistä, matkailukylässä vietettyä viikkoa. Kirjoittakaa vastauksenne kysymyksien perään ja tallentakaa dokumentti. Lähettäkää täytetty lomakkeenne alla olevaan sähköpostiosoitteeseen 18.1.2013 mennessä. Vastatkaa vapaasti, vastausten pituutta ei ole rajoitettu. Jos teillä on kysyttävää, autamme mielellämme.

katri.i.havukainen@laurea.fi

Tiedot:

1. Nimi:
2. Kotipaikkakunta:
3. Ikä:
4. Koulutus:

Ennen matkaa

1. Onko sinulla aiempaa kokemusta kehitysyhteistyöstä? Jos on, niin mitä?
2. Mistä kuulit kurssista, johon matka sisältyi?
3. Mitkä olivat suurimmat syyt osallistua matkalle?
4. Olisitko osallistunut matkalle, jos se ei olisi sisältänyt toisen viikon safariosuutta?
5. Mitä mielikuvia sinulla oli Keniasta ennen matkaa? Entä matkaohjelmasta ja matkan taroituksesta?
6. Oliko sinulla erityisiä pelkoja tai negatiivisia tuntemuksia matkaa kohtaan?
7. Koitko ennakoivaltautumisen matkalle riittäväksi ja hyödylliseksi? (Kurssilla annetut valmistavat tehtävät)

Matkan aikana

1. Koitko saavasi tarpeeksi tukea ja/tai opastusta ryhmän ohjaajilta? Olisitko kaivannut jotain enemmän? (Omiin kehitysyhteistyötehtäviin liittyen tai yleisesti)
2. Millaiseksi koit matkan olosuhteet, esimerkiksi majoituksen matkan aikana? (Vastaa vain ensimmäisen viikon kokemuksista)
3. Oliko tilanteita, joissa koit itsesi uhatuksi?

Matkan jälkeen

1. Muuttuivatko mahdolliset ennakkokäsityksesi matkan aikana? (Esimerkiksi Keniasta, ihmisistä, kehitysyhteistyöstä)
2. Lähtisitkö matkalle uudestaan?
3. Minkä koit huippuhetkeksi viikon aikana?
4. Mitä hyötyä koet saaneesi itsellesi?
5. Mitä arvelet matkailukylän hyötynneen ryhmänne vierailusta?
6. Mitä kehittämisehdotuksia haluaisit esittää tälle matkailukylälle?